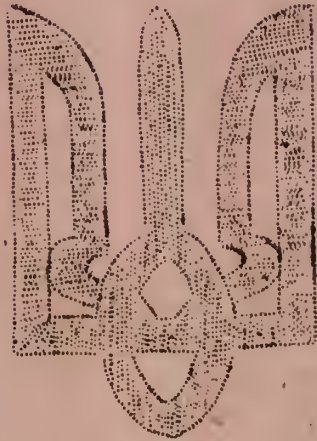

Свобода народам!

Свобода людині!

За Українську Самостійну Соборну Державу!

ЮНІАЦЬКИЙ

ШЛЯХ

ЧИТАЙТЕ Й ПОШИРЮЙТЕ "ОНАЦЬКИЙ ШЛЯХ"!

ОНАЦЬКИЙ ШЛЯХ ДО СИЛАЙТЕ ДО ПИСИ ДО "ОНАЦЬКОГО ШЛЯХУ".

XX

З М І С Т :

1. І. Партизан : ТРИ СІЛЮЕТИ..... ,
 2. В-к : ЗА НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ..... ,
 3. - нь : ЛИЦАР ЗВРОЙНОГО ЧИНУ..... ,
 4. х х х : ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ..... ,
 5. О. мирон : "ГЕТЬ ВІД МОСКВИ!" /в тринадцятьріччя смерті
Миколи Хвильового/..... ,
 6. х х х : СТАНОВИЩЕ НА УКРАЇНІ /з Деклярації Проводу ОУН,
 7. О. П. : БОЛШЕВИЦЬКА ОБЛУДА І ОМАНА..... ,
 8. Ол. Надставничий : "І НЕСИТИЙ НІ ВМОРЕ НА ДНІ МОРЦА ПОЛЧ"..... ,
 9. х х х : СВЯТИЙ АПОСТОЛ АНДРІЙ НА КИЇВСЬКИХ ГОРАХ..... ,
 10. х х х : ПРОРОЦТВО ВЕЛИЧІ МІСВ..... ,
 11. ... Ол. : МАЛІ ГЕРОЇ..... ,
 12. х х х : Світ про Україну:
Повстанці України палять міста недалеко польсь-
кої границі..... ,
Чехословацький полковник про УПА..... ,
Збройні з удари на польській границі..... ,
"Фашисти" чи "справжні демократи"..... ,
13. Спектатор : ДВОБІЙ НА СЛОВА МІЖ ЧЕРЧІЛЕМ І СТАЛІНОМ..... ,
14. У. Чубенко : НА ПЕКІЛЬНОМУ СУДІ..... ,

XX

3 Б І Л І І И Х І Д Е Й Н О - П О Л І Т И Ч Н И Х О С Н О В :

"Політична і військова революційна організація, що у визвольний період
 творить хребет народу і його провід. Без такої сили, опертої на народ і
 ним признаної, годі говорити про національну й політичну зрілість нації
 та вірити в успішність її змагань до власної незалежності. Суть не в
 назві організації, більш чи менш приємливій для широкого світу, а в змі-
 сті, до його організована українська суспільність визнає, а визвольно-
 революційний провід реалізує. Український визвольно-революційний рух не
 був і не є тотожним поняттям з італійським фашизмом чи німецьким націо-
 нал-соціалізмом, бо в теорії і практиці поставив себе в становище проти-
 ника тих доктрин."

/ З Деклярації Проводу ОУН на Рідних Землях оголошеної в
 травні 1945.р., після закінчення другої світової війни
 в Європі/.

XX

ТРИ СІДЖЕТИ

Стать огорена земля,
Пустять згарами руїни -
Магуче серце України
Пробила наволоч Кремля...

На бік всі лозунги й кличі
Про волю й подих демократій!
Иде сповнення незримих хартій
В огні, залізі і мечі.

1.

Поєми мало,
Сто замало!
За кволі в вислові думки.
Ти на чужині впав од кулі,
Ти впав од вражої руки.

Горіло серце ще жагою
І в плянах золотився зрив...
Заскоро, Батьку Отамане,
Ти головою наложив!

Бракує тембру,
Щоб укласти,
Щоб розказать докраю все...
О, жалко, жалко, що не часто
Таких історія несе!

У роки хизі
у Парижі
Лежиш окрадений з мети...
О, встань-но, глянь-но, Отамане,
Як розп'яли Ті кати...

В руїнах Лавра,
Край у крові,
Кістки на збочищах Карпат,
В сніги Сибіру
иде за віру -
Закатований Твій рідний брат...

І що там Троя,
що там Спарта,
О, що там Картагїни біль!
Хоч йде за нами тїнь Шварцбарта -
ми вірні все Тобі.

Хоч бурі висять
Ти з'явися,
З'явися серед нас!
Ми дні і ночі
ждем охочі
На Твій святий наказ.

II.

Розумні очі, рівні риси,
Душа музичніша від струн...
Твоє ім'я навки впише
Трислово тризубне: ОУН.

Ти впав як Він від кулі хама,
Ти впав і не дїдав її...
Поклін кривавим Ротердамам...
Гойгот страдальних України...

Лежиш чужий у домовині
Безкраїй вир:..:
Безкраїй сон...
Та дух. Твій гордий і орлиний
Віта від Попраду по Дон...

Твій час іде, іде година,
Обернеться у дійсність мит -
Повстане вольна Україна
І всім засвітить правди світ...

Влистить вже кар Господній палець,
Ліси таємно шелестять...
Кладем на слово Коновалець
Прекрасну юність і життя.

III.

В плеяді тих, що мучились за волю,
Що їх кував в кайдани кат московський,
Снятиме в безсмертнім ореолі
Герой, борець і захисник Міхновський.

Хай ллеться кров, хай злочин тріумфує,
Хай стогнуть знов по ночах чорні авта -
Живих сердець - ніхто нічим не скує,
Бо невміруда наша рідна правда.

І нам не страх - ні тюрми ani грати,
І стенки, розстріл - в нас уже не новість,
Нас всіх веде і вчить перемагати
Тверда як сталь Міхновського духовість.

ЗА НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ!

краще в ріднім краю милім
полягти кистями, сконати,
чим в землі чужій ворохити
в славі й шані пробувати.

М. Вороний: "Євшан-зілля".

Молодь - то цвіт нації, то її надія, міць і сила. Молодь - то аван-
гард, а разом з тим і мотор нації.

Молодь - в молодості. А молодість є велика сила, то найбільше твор-
чий період в житті людини. Період, коли людина завзято прагне створити.
нове, вічне; період, в якому людина творить ідеї, здійснює їх, палко слу-
жить їм.

Молодість не знає втоми, не любить обрахунків, вона прагне до вищої
мети, здооуває і перемагає, а не пристосовується, не споглядає.

У історичній боротьбі народів, націй, молодь завжди була і є вир-
шальним чинником.

Нарід, що має здорову, ідейну свідому завдань свого народу молодь -
ніколи не буде упокорений.

Тому то на тернистому історичному шляху українського народу, його
сусіди, "визволителі" зі Сходу і Заходу, так багато уваги приділяли ук-
раїнській молоді. Не розвиткові її, не пклучись нею, а боротьбі з її
ідеалами, боротьбі за неї, за опанування її. Сотні років російський ім-
періалізм намагається відірвати українську молодь від рідного ґрунту,
навіяти їй /молоді/ чужі і ворожі українському народові ідеали та заста-
вити українську молодь служити йому.

Так само було й з Польщею, мадярщиною, Румунією. Від червоного імпе-
ріалізму українська молодь зазнала страшного лиха.

Багато зла заподіяли большевики на Україні, та найдошкульнішого
удару завдали вони саме в ділянці виховання молоді.

Визвольні змагання 1917-21 рр., показали ворогові, що "єдностідемі-
чеський" русофільський політика, яку послідовно переводив царат на Україні
сотні років, не убила в українському народові духа національної волі,
не упокорила його.

Друти і Базар, де молоді лицарі українського народу впали смертю
хорообріх за національну незалежність - задокументували це.

Большевики, ці вірні і послідовні наслідувачі царської політики на
Україні, зрозуміли, що покорити український нарід вони зможуть тільки
тоді, як відірвуть від нього молодь.

Двадцять-п'ятирічне панування большевицької імперії на Україні є
боротьбою за українську молодь та її душу. І треба визнати, що до певної
міри ворог мав успіхи.

В минулому царат і польська шляхта так само багато уваги приділяли
українській молоді, щоб відірвати її від народнього українського ґрунту,
але їхні методи і тактика були далеко простішими, слабшими, м'якшими.
Большевикиж були немилосердно жорстокі і послідовні. царат і польське
панство забороняло українську школу, доводили, що української мови не
має, але не втручалося до величезних багатогранних проявів національної
культури в широких українських народніх масах, не нищило і не безчести-
ло аж надто українських традицій.

Большевики дбають про ровній української культури, але "національної
по формі і інтернаціональної по змісту".

Серед українців, серед української молоді зокрема, яка всіми фібра-
ми своєї душі ненавидить большевицьку сваволою, є немало таких, до не

розуміють і досі глибокого і наскрізь ворожого українцям змісту, який більшовики владли в поняття культури національної формою, а інтернаціональної цебто російської, змістом. Насаджуючи таку культуру, більшовики вели нещадну боротьбу з усіма духовними і культурними надбаннями українського народу, винищували всі національні прояви життя українського народу, заміняючи їх на словах інтернаціональними, в справді російськими. На кожного кресці підкреслюється менше вартісність українського і перевага інтернаціонального, цебто російського. Ці прояви мистецтва, літератури, побуту, звичаїв, традицій, що відбивали українську самостійність, вважалися ворожими цій більшовицькій, цебто російській, інтернаціональній по назві, а наскрізь реакційній по суті, догмі.

Українська мова стала знаряддям боротьби проти України. Українська молодь нагадувала дитину, у якої силсо відібрали рідну матір, замінивши її нянькою, і змушували ненавидіти матір, а любити чужу осоружну няньку.

Большевизм відібрав в українській молоді її молодість. Скільки нелюдського, надприроднього знущання з молоді виявлено в творі Хвильового "І", де син стріляв у свою матір. То українська молодь розстрілює Україну, бо так звелів "визволитель".

Багато хто з української молоді повірили були цій облудній підступній догмі і намагалися служити своєму народові під чужими гаслами. Цілий ряд відомих українців-комуністів не з мотивів кар'єри, а із ідейних слонук сприймали за чисту монету підступні інтернаціональні гасла більшовиків, вірили в них і намагалися з ними працювати для добра українського.

Не вина, а трагедія української молоді в тому, що вона бодай на якийсь час повірила була ворогові і під українську обмежену форму, яку дозволив ворог, вмістила і ворожий, інтернаціональний по назві, а російський по суті, зміст.

Безім відсема трагедія Хвильового.

Талановитий, відважний глибоко національний письменник став комуністом. Більшовик перемиг українця, те не на довго. Трагедія Хвильового як багатьох інших, в тому, що, повіривши ворогові, вони намагалися поєднати непокідне інтернаціональне з національним. Інтернаціональний /російський шовінізм/ зміст дедалі більше намагався проковтнути дозволену національну форму.

Національне єство письменника, українська честь протестує і неминуче приводить до особистої трагедії Хвильового, а з ним і всіх, хто повірив ворогові, а лишився ч е с н и м:

Гаслом "геть від Москви" /інтернаціональна суть/ Хвильовий висловив те, що відчувала передова талановита українська молодь. Самогубство Хвильового розкрило очі обдуреній українській молоді на російський характер і зміст т.зв. інтернаціональної культури і ще раз підтвердило, що українській молоді не подорозі з більшовизмом.

Міліони увязненої, замордованої в катівнях і концлагерях української молоді, довели, що українська молодь не піддалась ворогові, не загубила свого національного єства, не втратила національних ідеалів.

Трагедія, а не вина частини нашої молоді в тому, що вона була мало критична до чужих підступних гасел і, повіривши в їхню прогресивність, дала ворогові запрягти себе до чужого воза.

Українське прислів'я вчить нас, що "краще своє латане, ніж чуже халатне".

Ми пережили першу фазу найдетійшої з усіх дотеперішніх воєн.

Український народ зазнав двох "визволителів": червоного і бунатного.

Хуртовина війни двічі шаліла на українських землях. Обидва визволителі однаково обирали нас; обидва нищили нашу молодь, обидва змушували її бути гарматним мясом і боротись за чужі, ворожі нашому народові ідеали. В хуртовині цієї війни наша молодь складала національний іспит. Утверджено, що не вся молодь була зріла; були і є серед нашої молоді національні пустоцвіти.

Український народ гордий, що його молодь одна з перших серед поневолених народів розпочала збройну боротьбу з німецьким загарбником у лавах УПА. Боротьба ця, як би про неї не говорили наші пічкурні політики довели цілому світові, що наш народ хоче жити вільно, хоче бути сам господарем своєї землі, не прийме поневолення.

Ця війна дечого навчила нас.

Не має мабуть серед української молоді таких, які б вірили, що хтось чужий подбає про нас. Чесна українська молодь зрозуміла, що ніхто не дасть нам волі, а її виборє тільки український народ і в першу чергу його авангард - молодь.

"Хто визволиться, той вільний буде."

"Хто визволить когось, в неволю візьме".

/Л. Українка/.

Та частина української молоді, що не хотіла, вірніше - не мала відваги боротись за українську справу, змушена була боротись за ворожу справу, в лавах "визволителів" - займанців - большевиків і німців. Національно свідома, відважна українська молодь в перший рік німецької окупації стала під стягом Української Повстанської Армії /УПА/ до боротьби з обома ворогами - окупантами українського народу: червоним і брунатним імперіялізмами.

У червоній армії українці втратили, за даними советської преси до трьох і пів мільйона. Українська Дивізія добре сформована, втратила в одному бою під Бродами більше, ніж УПА за весь час своєї боротьби з обома загарбниками.

Боротьбою в УПА українці здобули собі визнання всього світу, бо про це говорить уже ціла світова преса. Колосальними втратами у ворожих українцям лавах окупантів, ми не тільки нічого не здобули, а мусимо покищо про них мовчати.

Така невмолима логіка життя.

Українська нація сьогодні - в поході.

Та й не тільки українська.

Увесь світ, а в першу чергу поневолені народи, у висліді цієї війни не склали зброї. Багато говориться про мир, а разом з тим усі готуються до війни, бо шести-літня війна не принесла жодному народові заспокоєння, не розв'язала передвоєнних протиріч.

Навпаки, цих протиріч стало більше. Червоний імперіялізм своєю агресією загрожує цілому світові. Український народ не склав зброї, а веде нерівну героїчну боротьбу за природне своє право бути господарем на своїй землі, за Українську Самостійну Соборну Державу зі справедливим соціальним ладом без холопа і без пана. Цією боротьбою перейняте все життя на рідних землях.

Деякто вважає, що боротьбу з большевизмом веде одна повстанча армія, а через те і не доцільно наших сил. Боротьбою з большевизмом охоплені всі українські землі і то на всіх українських просторах. Примусове переселення українців на заході, заборона греко-католицької церкви та приєднання української церкви до російської православної, населення росіянами червоної армії в колгоспи Дніпропетровщини, саботаж в шахтах Донбасу, - то все боротьба, яку большевики звуть відбудовою і побудовою соціалізму.

Частина нашої молоді, вирвана з рідного ґрунту, опинилася на чужині. Відірвана від рідного краю, позбавлена цільних впливів української землі, слабша, легкокошунта частина української молоді забуває на чу-

жини про свої обов'язки, задіяння і марнує час, віддаючися хвилиним задов'язанням.

Молодість дається в житті один раз, а через те її треба використати так, щоб потім не було встидна за прохідні реми. /М. Островський/.

Українська молодь, що не хоче провести марно вік, має кожний крок свого життя пов'язувати з інтересом свого народу. Молодь має пам'ятати, що історичному змаганні українського народу за її волю, воля, молодь, у великій мірі рішати висхідні війни.

Не ставити перешкоди українській молоді, яка опинилася на чужині, завдання підготувати себе до вирішального бою, підготуватись до національно-державного будівництва. Кожен день перебування на чужині мусить використати вона на те, щоб навчитись боротись, перемогти і перемогти.

Гартувати свої сили до боротьби, учитись працювати навіть у німців; невпинно працювати над собою, щоб бути корисним для свого народу - такі завдання ставить перед молоддю Край.

Видіви задоволення, матеріальна казка збирати у частини молоді, що життя і робить з неї рабів дрібних пристрастей, закриваючи перед нею великі цілі, ідеали. Молодь, що не має в собі великої мети; не служить їй, що відривається від ідеалів і прагнення свого народу, стає національним пустельником.

Тільки той живе, хто служить ідеї, хто має мету, більшу від буденного життя. Велика мета розкриває волю духові, скріплює людину, бо вона розкриває перед людиною творчі перспективи.

Відсутність цього робить людини егоїста, марієриста, все життя такої людини обмежується заковленням тваринного існування, людина втрачає людське, а стає рабом. Такі люди животять, а не живуть.

На чужині зустрілися дві гаузки нашої молоді, що зростають під діями впливами у відмінних умовах.

З болем доводиться ствердити, що і досі українська молодь не загорнула мільного психологічного Збруча і іноді, піддаючись ворожим впливам чи хуторянській пропаганді пичкурних патріотів, мріється, хто варіантний, свідомий, культурніший, тощо.

Дрібні відмінні у поводженні, у вдачі, які витворилися під впливом різних історичних умов, не різнять нашу молодь, бо перед нею стоять великі завдання, за які сьогодні іде в Край боротьба.

Пам'ятаймо науку Ярослава Мудрого своїм дітям:

Ви будете всі разом
Йти до спільної мети,
Ми, державу зруйнувавши,
Розійдетесь у світи.
Ви розробіте ту землю,
Що придбали вам батьки,
І тинятиметесь всюди,
Як вигнанці, зебраки.

/С. Олесь/.

Л И Ц А Р _ З Б Р О Й Н О Г О _ Ч И Н У .

До 20-ти річчя з дня смерті СИМОНА ПЕТЛОРИ.

25 травня минає 20 років з дня трагічної смерті одного з вірних синів Землі Української, речника нашої волі і правди, борця за Українську Самостійну Соборну Державу - Симона Петлори, що згинув у Парижі від підступної кулі московського наймита Шварцбарта.

Ім'я Петлори увійшло в історію України як символ збройної боротьби нашого народу за свою самостійність, боротьби, яка, з часу створення Української Держави, велася, ведеться і буде вестись, аж поки український народ не вибере собі прав на людське життя, не здобуде того місця в світі, яке йому належить.

І як намагаються московські реакціонери та їх мізерні прихвості очернити, знеславити і применшити це світле для українського народу ім'я, воно завжди нагадуватиме нам, що шлях до власної державності лежить не через кабінетні дискусії, вічне базікання і шукання підтримки вногось, а через рішучу, безкомпромісову боротьбу об'єднаних сил Нації.

Роль Петлори, який був не лише Провідником збройної Боротьби Українського Народу, а і символом цілої епохи, визначається може не так кількістю підлеглих йому військ і територій, як тією велитенською силою його духового впливу, який він робив на широкі українські маси, для яких саме ім'я Петлори було втіленням їхніх поривів і сподівань.

З цього погляду значення Симона Петлори в історії нашого народу може навіть більше від того, яке мали для своїх народів, напр. американець Вашингтон чи італієць Гарібальді. Все це пояснюється тим, що ця постать в нашій історії не була ніякось випадковістю - вона виростає з глибини українських мас, була органічно зв'язана з ними, втілюючи в себе не лише прагнення своїх сучасників, а і прагнення цілих поколінь своєї нації. Тому і не диво, що ще на початку століття бачимо Петлору серед найпередовішої частини патріотів, що об'єднувались у Революційній Українській партії /РУП/, яка стала першою національною активною силою на Великій Україні, сміливо поставивши питання української самостійності. Як член РУП-у Петлора багато прикладає зусиль на поширення національної свідомості, громадсько-політичної думки серед мас і концентрацію їх сил навколо одного найважливішого питання, яким є для нас власна державність. Цю роботу він продовжує після розпаду РУП-у, належачи до іншої партії, але уміючи в своїй практиці підійматися вище "вузької партійщини", вважаючи завжди принципом і першочерговим питання загальнонаціонального характеру.

Одне з позитивних примет Петлори полягало в тому, що йому були чужі, мажорна величності, пустомельщина, егоїстичний кар'єризм, який настільки сиренським безвартісним ледням затуманює очі і вони починають грати комедію, глядачами якої ми можемо бути і внаші дні. Праця, "чорна", може непомітна, але вперте, систематизована, послідовна, мурована праця на користь свого народу - було непорушним життєвим його законом.

Тому то, напр. будучи одним з активних співробітників українського журналу "Украинская Жизнь" /друкувався російською мовою/, що виходив у Москві, і маючи незаперечні організаторські та журналістичні здібності, Петлора не цурався такої "буденної" роботи, виступаючи на сторінках журналу як критик і рецензент. І все ж таки оця, на перший погляд ніби звичайна собі непомітна долина, за тих, хто знав її ближче, справляла

незвичайно сильне враження. Ось що, напр., писав про Петлюру академік Лорс:

"Українці самі не знають, кого вони мають серед себе. Вони знають: Петлюра вдатний редактор, патріот, громадський діяч, тощо. Це все правда, але не вся правда. Петлюра безконечно, видий за те, що про нього думають. Він з породи вождів, людина з того тіста, що колись, у старовину закладали династії, а в наш демократичний час стають національними героями. Лише він при несприятливих умовах, не може виявити себе.

Та хто знає, чи не зміниться все навкруги. А коли зміниться, буде він вождем українського народу".

На пробудження і зміцнення національної свідомості в масах, на каналізацію української громадсько-політичної думки, була спрямована й інша вся діяльність Симона Петлюри між двома революціями /1905-1917/.

1917 рік став тим, багатим на події перехрестям, яке завело багато обличчя і цілих народів на півніше проклятий ними шлях. Революція розв'язала руки і українському народові, підняла його до боротьби за національне і соціальне визволення, а разом з цим дала можливість повністю виявитися й усім здібностям Симона Петлюри. Тому вже на весні 1917 р., бачимо його як здібного організатора українських мас, і рухові яких він стає одним з основних фігур. Про цього простого "цивіла", який до того не знав війська, але став Головою Українського Вояцького Центру /Український Генеральний Військовий Комітет/ і першим військовим міністром України /Генеральним Секретарем Військових Справ/ заговорили широкі українські маси.

Його слово стає авторитетним наказом для виданих українській справі воєнків, бо ім'я Петлюри було нерозривно зв'язане з виникненням і розвитком української збройної сили та з самою ідеєю збройної боротьби за нашу державу.

Слова його не розходились з ділом, бо він умів не тільки запально говорити, а й діяти. І коли на початку 1918 р. треба було з зброєю в руках обороняти молоду Українську державу, ніхто інший, як Петлюра, став на чолі "сlobідських гайдамаків", безстрашно боронячи українську самостійність, розумючи, що з ворогом можна говорити тільки зброєю і що тільки вона може розірвати пута нашого національного і соціального гніту.

Літо 1918 р. на якийсь час проводить його до в'язниці, але повстання в листопаді того ж року висуває Петлюру на відповідальне місце. Він стає членом Директорії і Головним Отаманом війська УНР, залишаючись на цьому пості до кінця своєї трагічної смерті. Знаменитим є те, що віддавши себе широким на службу нації, поринавши з головою у вир боротьби, він на цей час зрікається всякого партійництва, організуючи і залучуючи до праці всі актуальні національні сили; Петлюра стає зразком моральної, духовної, політичної витривалості, зразком мужньої непохитності, яка мусить випроваджувати завжди і скрізь кожного українського патріота. В самі найтяжчі моменти боротьби коли ^{що перемажуть} вже здавалось поразенський і капітулянтський настрої, поява і слова Петлюри впливали чорві сили зневірелим, переконували їх у потребі дальшої боротьби і ця боротьба продовжувалась з новим завзяттям.

Його сучасники оповідають, що коли він говорив, тоді постать звичайної людини танула, зникла, перетворюючись у постать велитня духа і волі. Обличчя його переображалось, світилося, горіло внутрішнім вогнем патріотичної любові до Батьківщини, його голос звучав твердо, рішуче, його слова були такі повні віри в перемогу й досягнення поставленої мети, так виражали цієї перемоги, що ця віра передавалась війську, підій-

мала його дух, наче електризувало його, і воно, забуваючи всі турботи, небезпеку, перенесені злизи і втому відважно кидалося в бій.

Саме в тому одна з великих історичних заслуг Петлора перед українським народом, бо якраз він, більше ніж хто інший, сприяв міцності і розмахові українського визвольного руху, сприяв тому, щоб боротьба цього народу з загарбниками тривала аж до 1921.р.

І навіть тоді, коли цей лицар збройного чину, приймаючи гірку тронго долі, опинився за межами рідних земель, він нашу поразку вважав тимчасовою, не сходячи з своїх позицій, знову підбадьорив слабих духом та у відповідь на ворожі акції розгорнув свою визвольну роботу.

Він став і закордонним символом боротьби українського народу з поневоленцями, заставляючи серйозно тремтіти ворога. Цей страх і хоралоть московських сатрапів і стали наслідком його трагічної смерті 26 лютого 1926.р.

Нездовго перед смертю в тому ж 1926.р. в статті "Пам'яті великих за державність" Петлора писав: "В дні свят Української державності встать переді мною постаті лицарів і мучеників Великої Ідеї... Діти звільнення кожної нації густо кроються кров'ю... Борода і рідкість. Кров замінює глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчості, всього того, що нація і свідомо використовує для ствердження свого права на державне життя. Кров пролита для цієї великої мети не засихає. Тепло її все буде в ділі в дні, все відграватиме ролю непокохлого, тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе на продовження розпочатого..."

Ці рядки багато говорять про силу і велич імени Симона Петлора, як і дякуючи не в геніяльності його, не в якійсь незвичайній талановитості чи титанічності, а в тій чевичерпній, живущій силі, яка завжди була і є запорукою нашої невмиручості, і власне оця сила притала до Петлора серця і розум українських мас. Як і в наші дні єдиний революційний український рух називають "бандерівщиною", так у часи визвольних змагань минулої світової війни та й довго після неї, синонімом українства була "петлорівщина". І "петлорівщина", як традиція безконтрольної боротьби за українську самостійність допомогла невідомим українцям орієнтуватись в обставинах змагань наших днів та стати героями тих, які, як і Петлора, запоруку перемоги над ворогом бачать у отчужбеному збройному змаганні.

Одне тому нам лишається назавжди дорогим, близьким і рідним цей світлий образ, бо Петлора - це втілення віри в незалежність і нашу Правду, у невичерпність активного збройного чину.

Таким був для нас сучасників, таким і залишиться для наступних поколінь, які в пантеоні героїв своєї визвольної боротьби в постаті Симона Петлора бачитимуть одного з світлших лицарів, що гордо і не-посхитно йшов сам і вів за собою крицеві когорти до берегів Українського Щастя.

20-го травня 1938 р., в Роттердамі, на головній вулиці Амстерда, в якому в вибуху бомби, що її кинув московський висланиць, загинув голова Проводу Українських Націоналістів і Командант Української Центральної Організації: Євген Коновалець.

Загинув титан думки і дії, прометей чобітних часів, що, готуючи українській державі до вступу в Українську Самостійну Соборну Державу, довав, ростив, виковував, гартував своїм прометеївським духом вогно-непокітні лави українських націоналістів.

І хоч від смерті Євгена Коновальця нас відлягає лишик 8 років, хоч Організація Українських Націоналістів міцна, свідома своїх завдань і є в наційних руках революційного Проводу, який твердо і послідовно виконує завдання свого Вождя, — всея і тепер ми відчуваємо болючу втрату, якої зазнана Україна.

Втрата велика, болюча, і, головне, не перша вона й не остання на буревійному шляху наших визвольно-революційних змагань, бо ворог не припинив і не перебирає в своїх зазобах боротьбу з українським рухом. Тому, відзначаючи трагічні роковини смерті Вождя, ми, Українці, — цілентности, мусимо з належним розумінням відчути, який тягар лежить на плечах наших і які ми мусимо бути сьогодні, в час, що є коротким етапом передостаньку і готування до нових величезських боїв.

З нами безсмертна тінь Вождя, з нами Ідея, якою він горів, за яку боровся, і тому кожен з нас повинен зуміти вграти, жити і боротись, стати хоч трохи подібним до нього, бути гідним його величчя, як Він, непокітно вірити в нашу перемогу і боротись так рішучо, безкомпромисово й героїчно, як боровся Він.

Відчуємо його в собі, бо Він вічно живий, вічно з нами. І сьогодні, в роковини смерті Вождя, витаймо думками над його могилою, воскресивши в пам'яті траурні дні 1938 р. — То були тяжкі для України дні. Увесь український світ з заціпленими устами і з блиском в очах від лютотї ненависті до червоної від крові Москви, скинав свої голови на тиню відходячої назавжди постанті Великої Ізидичи.

Зерви жалобні обхопи відбулись на Рідних Землях у Галичині. Їх урядувало українське громадство Парижу, Риму, Чехо-Словаччини, Берліну, Відня, Данцигу, Парагваю, Софії, Брюсселя, ЗДПА, Аргентини, Бразилії, Канади навіть Далекого Сходу. Всюди, де тільки билосся українське серце, ця вістка усіх без винятку українців пройшла до глибини душі і тільки там, над Дніпром, у Золотоверхому, на великих просторах рідних земель московські сатрапи цю вістку /навіть вістку! / мовали від українського народу. Крали від нього так, щоб він не чув і не знав...

На сторінках всієї без винятку української преси світу прокричили кров'ю писані рядки про велику нашу втрату.

— "Українське Слово" /Париж/, орган Українського Народнього Руху у Франції, в числі з 29.5. писало:

"Про справжню величину втрати, що її понесла Українська Нація в смерті полковника Євгена Коновальця, можуть здевати собі справу тільки ті, що були вповні посвячені в його велике діло. Належно оцінити його, а тимов належно вшанувати його пам'ять зможе тільки вільний український народ у своїй вільній державі."

Канадійський "Новий Шлях" /орган "Українського Національного Об'єднання в Канаді" / у числі з 31.5. писав:

Червона Москва, що опирається на злочинстві і мордуванні, змогла позбавити життя нашого Вождя, як цього часу змогла замордувати Голову Української Держави, ад.п. Головного Отамана Симона Петлюру. Цей своїм черговим злочинним актом вона завдала страшний удар непримиренному до займачинь українському революційному рухові. Бо убила Вождя не вибраного, Вождя не з титулу свого високого походження родового, а Вождя, не своєю добродіттю, саможертвенно працює для волі і слави свого народу став могутнім величчям - Провідником того народу. Смерть Вождя Євгена не невіджалувана, величчя втрата для цілої нації. Та помиляється Москва, коли вірить, що згладивши зі світу його, вбила кіт в серце українського націоналістичного руху! Його смерть - це страшна рана для нас, рана, що не загойється, поки ворог сторично не замиєть за свій злочин! Над помятованим тілом нашого Вождя, перед своєю національною совістю і честю, перед лицем нації і світу, ми, українські націоналісти, присягаємо жорсткому відплату ворогові! Його смерть вбила нас, а зробила нас крицею. Жертве тіло нашого Вождя, але його дух, дух найбільшого перою мученика дає очікує Українську Національну Революцію і приспінус її хід на погробень своїм ворогам, а на визволення України. З найбільшим запалом виконуватимем накази нашого Вождя Євгена!

В Нью-Йоркському "Націоналісті" з 1.6.1938.р. говорилося:

"Націоналісти! У боєвській пошані до пам'яті Вождя Української Національної Революції, приймим цей ворожий виклик героїчно, повним спокоем і вісно Великої Ідеї, за яку поляг на полі слави один з найбільших синів, один з піонерів державничького відродження України, Вождь і Провідник Нації - Полковник Євген Коновалець! Ворожа рука, послаючи смертоносну бомбу в серце нашого Вождя, показала всім, чужим і своїм, одну незаперечну істину: Український Націоналізм - це смертельна загроза для Москви, загроза для всіх інших окупантів України! Велика жертва нашого Вождя на жертвеннику визволення України - це великий знак недалекої перемоги нашої Ідеї, близького визволення цілої Української Нації."

"В замахом своїм на славної пам'яті Головного Отамана Симона Петлюру, так і замахом на славної пам'яті Полковника Євгена Коновальця, Москва нищила не особи, а провід Української Нації. Знищенням тих Героїв України Москва занесила наступ українського визвольного фронту. Та помилився ворог. Пролита за Україну кров крашків і Синів напоїла собою Ідею Велику боротьби за українську національну волю та Великодержавність, розвинула її силу й притягає непереможно до цієї Ідеї кожного, в кого тече українська кров." /"Український Вісник", орган "Українського національного Об'єднання" в Німеччині ч.14/.

Стаття "Нашого Кличу" /Аргентина, орган "Української Студентської Громади", ч.21-22/ кінчалася так:

"Чи тим скритим, бандитським ударом в чоло Української Нації Москва виграла свою ставку? - Ні! Ні! Не виграла тому, що Він наш Великий Провідник вже не був для нас чоловіком... Він для нас во всім був надчоловіком, який ніколи не гине й тим Він залишається нашим втіленням кровю, помислом і чином. Ми, і коли б хотіли щось друге творити й зовсім інше думати, вже не можемо. Він був національною революцією, а Революція й Нація, то був Він."

"Либороб" /Бразилія/, орган ліборобсько-світнього руху в Бразилії з ч. 22 стверджує:

"Це перша ще й не остання жертва в боротьбі з московсько-вільними темними силами, які намагаються за всяку ціну знищити сучасну цивілізацію, зтопити культуру людства, творену тисячеліттями, в крові та кинуті пограбовані, обезчещені й зруйновані морально й матеріально нероді освіти під катом жорстокому, кровожадному, соціалістичному змівському-московському волохаві". І далі, закінчуючи статтю, писав: "Вони вбили Йолковника Йолковальця, але не його велику Ідею. Українського вільного руху ніяка сила не може вбити. Ту віру і Ідею, що її Великий Бог, в посіяв на українському чорноземі, не в силах уже вбити ні яка злочинна рука, якого б то не було окупанта. Богдз згинув, але дух його буде гетьманувати в усьому українському народі. І та віра у Велику Ідею, виведення, яку вщепив Він у серця мільонів, приведе вже скоро до святого храму Соборної Незалежної Української Держави."

Богдз згинув, але Ідея, якій Він служив, жива і житиме вічно. Найкращим пам'ятником для Бога-героя буде здійснення Його ідеалів - самостійної Соборної України." /Харківський "Галемий Схід", орган Української Національної Республіки в Львові - Ді Го, ч. 2./

"Вістка про трагічну подію в Роттердамі, - говорилося в американській "Свободі" /Орган Українського Народного Союзу", ч. 124/, стверджує цілий український народ. Ми бачимо наче, що вороги завзялися знищити весь наш вільний рух, а в боротьбі проти українського націоналізму всі вони йдуть разом!!! Впала велика жертва. І впала ще багато інших. Це нам усім треба знати, і з тим погодитися, як із чимсь зовсім природним, і то в такому розумінні, що кожна така жертва зближає нас до здійснення тої Ідеї, за яку ця жертва падає."

Львівська "Мета" /Орган Українського Католицького Союзу ч. 22 писала:

"Недиректньо ще раз, що смерть Євгена Йолковальця, завдану йому більшовицького агента, є ударом і викликом для цілого українського народу. Злочинний атентат більшовиків на організатора боротьби з московською окупантською владою в Україні - це факт, який повинен змусити увесь ціле українське громадянство до дальшої впертої боротьби за вільне волевілля України - з-під червоного яра."

Ужгородська "Свобода" /Закарпаття/ з 7.6. писала про Йолковальця: "Це був українець - соборний, який не знав партикулярного патріотизму, для якого не існувала Галичина і Надніпрянщина, Буковина і Закарпаття. До останнього дня життя залишився фанатиком української збройної сили, потрібної в часі найближчого великого міжнародного удару."

Із цих, далеко неповних і не всіх повідомлень нашої преси того часу аж надто видно, кого ми втратили і як на цю втрату реагувала українська нація, чим жила і що думала в ці траурні дні. Нехай же наша жорстока сучасність зв'яже нас хоч на мить із тими далекими днями, ввійде в нашу душу нової титанічної сили, безмежної любови до України і огненної ненависти до наших ворогів."

Ідучи в нову мандрівку небезпек, самопосвяти і боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу, хай будуть завжди і скрізь із нами слова відомого Ірвонгу Українських Націоналістів, титанічної в долі смерті Богдз, зміст якої не втратить своєї актуальності сьогодні.

покаємо закінчення цієї відзиви:

"РЕВОЛЮЦІОНЕРИ!"

Бідчайше і розумійте велич тієї Людини, що зминула, і вагітний зміст того слова, що ним вас звано, і ті обов'язки, що до носіїв цієї назви зник ставити овіт! Знаємо, що Ви заслужили на нього, без оговори виконуючи волю своїх провідників, що була посередньо волею Вождя, і ненавидячи неволю, а до загибуні кохаючи свободу.

Всі ми з Вождем у кермі творили й творимо один духовий організм провідної верстви, яка однаково відчуває й взаємно себе розуміє. І знаєте ви, які завдання тепер стоять перед Вами.

Нам - відповідальних у сучасному менті за рух у цілому - залишилося до Вас:

БУДЬТЕ ГОТОВІ! ГРЯДУТЬ НОВІ ВОЇ!

... Вождь-Символ ще могутніше нас єднає, щільно ввесь український народ зосереджує його енергію й живу силу навколо Ідеї і тих чинів, які виступили взір-прикладом для дальшої боротьби, нам залишив. Він живе в Ідеї й вчині!

НЕ ЗЛІКАЄ НАС ТЕРОР КРАМЛЯ! ЧИ ДОВГО ЖИТИМЕ ОСТАННІЙ УКРАЇН-

СЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТ, ОСТАННІЙ УКРАЇНЕЦЬ, ТАК ДОВГО ЖИТИМЕ ОСТАН-

НІЙ БІЙ НА ЗЕМЛІ ЗА СУВЕРЕННУ СОБОРНУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ!

Як бувало в нашій героїчній старовині, так і сьогодні наша віра, наша любов і ненависть є така безнежна, що і до смерті нашій боротимуться наші душі на побережжях із ворогами! Така прийде в житті, в чині, не в слові наша відповідь Москві!

Ми твердо підемо назустріч усім небезпекам, що могутніше об'єднані тією Цінністю, якою став для нас увесь Вождь; перейшовши в сучасному вічне життя України, і створивши містичну, моральну реальність і єдність наших душ.

Як колись Амеліничани, а згодом Мазепинці, так і тепер націоналісти Коновальця будуть синонімом величній епохи в історії Української Нації, що буде його епохою.

Вживайтеся, Друзі, в усе велич нашої доби, в усе героїчну і потужну трагіку наших днів. Усвідоміть собі те, що про цю епоху легенди колись творитимуться... До тієї епохи зітхатимуть колись мільйони й знаходитимуть у ній джерело свого відродження... Про неї колись народні кобзарі пісні складатимуть... Вона житиме вічно в уяві народній, як міт, як легенда... Як дума про добу жорстоку, але світляну, добу могутню, добу великого зусилля, ризику життям і погордою смертю... Проведіть аналіз свого сумління, своїх вчинків і задумів - і скажіть до душі собі - чи ГІДНІ ви цього? Станьте отже на висоті завдання, переможіть усі слабості людські, щоб окривлені в тій святій крові, що в Роттердамі пролилася, ви могли чесно і сумлінно та щиросердечно сказати: ми готові! Ми гідні великого і не оскверненого імені - Коновальцеві вчині, Українськи Націоналісти!

Особлива бо є це хвилина: головою в ній Вождь Народу й Голова Держави наложив!

Не вживаємо Вас до консолідації, бо це було б профанацією хвилини! Ніяка фраза, ніякі поклики, глибінно об'єднуючими є для нас слова:

З В Г Н КО Н О В А Л Е Ц Ь.

п'який і найгарячіший апель не чинить того, що чинить уже лютенд
не ім'я: Коновалець, яке стало програмою нашої чинності, символом бо-
ротьби за Суверенну Соборну Українську Державу, символом змагу для
двох світів - українського націоналізму проти інтернаціоналізму, бо-
льшевизму Москви та її сателітів!

І не сформіємо ми ніякого поклику в якісь словні вкєзівки. Ні!
Це тепер зайве!

Ми віримо, Друзі, у вас, бо знаємо ваші чини, вашу готовість і
посвяту!

Ми віримо, що ще сильніший ритм боротьби охопить усі українські
землі й усі місця, де бється гаряче українське серце!

Ми віримо, що щемогутніше в ОДИН такт битимуться наші серця і,
можли нараз Проводу буде тільки оформленням і усвідомленням вам ва-
ших базень, розкриттям шляхів, що найуспішніше ведуть до Нєти!

У цю хвилину повторюємо наш єдиний апель до вас:

Будьте гідні того, що ви мали честь боротися під кермом великої
Людини, що відійшла від нас навіки.

Хай заповіт її, освічений життям і кров'ю: ПЕРЕМОГА АБО СМЕРТЬ -
буде незавжди законом нашого серця!

Продовжуйте криваво-блискучу нитку традиції. Векде за гробу
стоїть на сторожі непорочности й святости Ідеї!

Із могили Його голос несеється:

ХАЙ ВІЙ ВАШ БУДЕ ПЕРЕМОГОЮ, А ПЕРЕМОГА НОНСТОЮ !

СЛАВА ВОДЦЕВІ - ЄВГЕНСЬО КОНОВАЛЬЦЕВІ!

ХАЙ ЖИВЕ СУВЕРЕННА СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА!

ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ!

ХАЙ ЖИВЕ ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ!

ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

Друно в листні 1938.р.

О. Мирон.

"ГЕТЬ ВІД МОСКВИ!"

/в тринадцятиліття смерті М.Хвильового/.

"Кінець прийшов не тільки мадоросли-
щині, українофільству, й просвітянст-
ву, але й задріпаному москвофільству..."

/М.Хвильовий/

"Самостійницька боротьба українського народу, здавлена у партійно-державних формах і в конспіративному СВУ, проявила себе в третій формі, а саме у формі боротьби за культурно-політичне відродження української ідеї, за її новий зміст і за повний розвиток українського народу в умовах нової більшовицької дійсності. Це був період знаний пізніше під оглобленою збірною назвою Хвильовизму, що, поставивши собі у початках лиш завдання культурного відродження, переродився скоро в могутню революційну течію, що охопила собою не тільки культурне, але й політичне та господарське життя народу та кінчала наскрізь політичним гаслом "Геть від Москви", в розумінні боротьби проти ворожого для народів Сходу імперіалістичного центру". /Радович: "У спільному революційно-визвольному українському фронті боротьби"/.

Це був час посиленого тиску більшовицької Москви в напрямі ліквідації самостійницьких стремлень українського народу. З нахилом відвертості Москва розкрила карти і перед провідними українськими діячами ставало головний ріст питання: що далі? Чим вже стало, що спільна дорога з Росією є рівнозначне національній смерті.

І в той критичний мент з уст колишнього м'ятежного партизана, комуніста - революціонера, який в партизанських відділах боровся, зі зброєю в руках за Українську Радянську Республіку в союзі з Москвою, - падають тверді слова "Геть від Москви". З повною свідомістю відповідальності за долю української нації кидає Микола Хвильовий це гасло, розуміючи весь трагізм ситуації. А коли стає перед ним дилема, - або відкликати ці слова, або згинуть, - Хвильовий вибирає це друге і вливаючи кров'ю стверджує слушність своїх думок і кличів. Його ім'я стало символом боротьби за самостійність української культури і далі символом боротьби за повну національно-політичну незалежність України від Москви.

"Хвильовизмом" охрестили самі більшовики цю боротьбу України з Росією, даючи тим самим найкраще свідчення значення Хвильового для українського народу.

Хвильовизм став опірним центром всього нового українства в його змаганні з Москвою і проявився у всіх ділянках нашого суспільно-політичного і культурного життя.

Основні заложення хвильовизму це:

1. Орієнтація української культури на "психологічну Європу" під гаслом "Геть від Москви".

2. Провідна роль інтелігенції у відродженні українського народу.

3. Піднесення рівня української культури, а передовсім літературної творчості /боротьба з неутівом та примітивною просвітянщиною/.

4. Україна колискою "азіатського ренесансу", який у розумінні Хвильового є "європейське відродження - плюс незрівняне, багаторе, радісне грецько-римське мистецтво".

Справа зірвання з Москвою була для Хвильового зовсім ясна і зрозуміла. Девізом його стало: стати на власні ноги у всіх ділянках національного життя. - Особливий натиск кладе він на те, щоби літературу вирвати зпід московського впливу.

"Росія ж самостійна держава, - пише Хвильовий, - "Самостійна! - Ну! Так і ми самостійна! Отже оскільки наша література стає врешті на свій власний шлях розвитку, остільки перед нами стоїть таке питання: на яку із світових літератур вона мусить взяти курс. У вському разі не на російську літературу наше. Це рішуче і без всяких застережень... Від російської літератури від її стилів мусить українська поезія як мога швидше тікати. Справа в тому, що російська література тяжить над нами у віках, як господар ставовида, який привчав нашу психіку до рабського наслідування.

Отже вигодовувати на ній наше молоде мистецтво - це значить затримати його розвиток. Наша орієнтація - на західно-європейське мистецтво, на його стиль, на його прийоми".

Не дивним є, що за такі думки, советська критика зустріла Хвильового гострими нападами і лайкою та визначила його як українського націоналіста.

На X. з'їзді партії 1927.р., Лазар Каганович, тодішній перший секретар ЦК/С/У, - заявив на адресу Хвильового: "Підголоском тих марів, які покладають свої надії на реставрацію буржуазної влади на Україні сміливі чужоземного збройного імперіялізму, мимоволі виявив себе письменник і критик, член партії М. Хвильовий з його проповіддю орієнтації на західно-української культури, що зростає; на психологічну Європу, все одно буржуазну чи пролетарську і під гаслом "Геть від Москви". - А Сталін, розуміючи небезпеку "хвильовізму", - писав: "в той час, коли західно-європейські пролетарі і їх комуністичні партії повні симпатії до Москви - цитаделі міжнародного революційного руху і ленінізму, в той час, коли західно-європейські пролетарі з захопленням дивляться на прапор, що вітає у Москві, український комуніст, Хвильовий, не має нічого іншого сказати на користь Москви крім того, як закликати всіх українських діячів до втечі від Москви і то "якомога швидше", і це називається інтернаціоналізмом".

Волід за своїми "вождями" пішли і рідні земляки, які щиро і щиро допомогали "розоблачати" Хвильового.

А "Вальгненепи", де Хвильовий виступав гостро проти комунізму, дали до того ще сильнішу притоку. Андрій Хвиля, підсоветний український критик у статті: "Куди ведуть дороги шведських могил", - пише: "найвиразніше Хвильовий висловив свої думки й погляди у "Вальгненепях". Устами Герар зови /героїя роману/ - Хвильовий характеризує гасла пролетарської революції, як фарисейство і матеріял для спенутяції. Його то Аглая /героїня роману/. Вона розуміє, якими шляхами повинна повертати історія України. Аглая повна життя, енергії, рішучості і кличе до побідних боїв проти большевизму. Ось такі жінки, на думку Хвильового, потрібні українському народові".

Повиди цитати вказують наскільки діймючий був удар по Москві, вимірений Хвильовим. Московські большевицькі "вожди" знали, які це матиме наслідки, бо знали, якою популярністю серед мас, а передовсім серед молоді втішався Хвильовий.

До боротьби з ним зобілязувала Москва всі сили. Зліквідовано літературні організації і видавництва, які повстали за ініціативою Хвильового.

"Літературний Армарок" мусили заперестати існувати, а далі йшло і до фізичної ліквідації поодиноких їх членів.

Непосередньо братись за Хвильового було ще пока небезпечно. На- го почався натиск, щоб він сам відкликав всі ті гасла і думки, які в- нув у маси. Це змусило захопити його за револьвер і покинути зі собою, щоб чистими і несплямленими оставити свої ідеї.

Це прекрасно зрозуміла українська молодь, для якої недосягним іде- алом був "Микола" - і це прекрасно зрозуміли більшевики, які по- нувати Хвильового заридали на звичайному дні, коли всі були при вранні - і не могли взяти б участі.

Та всі спроби розвіяти легенду, яка творилась довкруги Хвильового осталися без успіху; бо занадто великою є він індивідуальністю, занадто яскравим є він виразником українського духа, української національної стихії.

Думки Хвильового є тепер особливо актуальні, коли советська Росія стоїть на вершинах своєї "могутності" - і коли в глибині душі кожного слабодуха зроджується сумнів в абсолютну вірність і живучість ук- раїнської національної ідеї. Не забуваймо, що в неменш критичному мо- менті існування нашого народу виступив Хвильовий, неменше критичний момент переживаємо сьогодні.

Миття і існування нашої нації залежить від того, чи зуміємо ми відорватись від Москви, - цього кровавого могола, який розкладає і нищи- ть нас, - жертвою якого впав Микола Хвильовий і тисячі та мільони найкра- щих синів України.

Тому, не з Москвою, а без неї і проти неї - наш шлях.

Дай же плем'я, тверде й м'ятежне Хвильового "геть від Москви!" - стоїть палаючим дороговказом на нашому важкому шляху у боротьбі за власну, незалежну державу.

-----000000-----

С Т А Н О В И Щ Е _ Н А _ У К Р А Ї Н І .

1. Сталінсько-більшевицька окупаційна політика на Україні виявляється в наступних напрямках:

- а/ в політичному поневоленні українського народу, що в загальному зводиться до ліквідації української самостійної державності та ліквідації всяких самостійницьких змагань і спровадження українського життя до позему регіональної і адміністративної округи Росії,
- б/ в культурній асиміляції, себто в намаганні найперше денационалізувати українство, а потім зрусифікувати шляхом накинення українському народові російської мови, культури, патріотизму, традиціоналізму, расизму і несіянізму з метою перевиховання народу і створення нової советської ментальності людини-робота - раба;
- в/ в господарській експлуатації, яка виявляється в колоніальному становищі України у відношенні до московської мітрополії, в грабінництві наземних і підземних багатств та індивідуальній експлуатації працюючих низів України через надмірну працю і нужденну заплату;
- г/ в політичному терорі, що засобом збірної, а зокрема родинної, офіційної, відповідальності, переселеннями в пустелі Сибіру і Казахстану, засланнями до північних концтаборів, тормами і розстрілами, а далі облавами на людей, шантажем, провокацією й донощитвом придушує і паралізує намагання народу визволитися з під ненависного ярма.

2. У відповідь на жорстоку більшевицьку окупацію **УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ПРОВОДИТЬ ВИЗВОЛЬНО-РЕВОЛЮЦІЙНУ БОРОТЬБУ, ЯКА ВИЯВЛЯЄТЬСЯ:**

- а/ в підпольно-революційній боротьбі зорганізованого національного активу з метою підготовки і проведення протибільшевицької національної революції;
- б/ в збройно-революційній самооборонній акції українських повстанчих загонів, що силою своєї зброї охороняють населення перед терором енкаведівських опричників та паралізують намагання окупанта реалізувати свою окупаційну політику;
- в/ в загальному опорі населення у зв'язку з насильним накидуванням більшевицьких експлуатаційних та протинародних суспільно-державних планів та експериментів;
- г/ в солідарності, співдії, жертвенності, посвяті і героїзмі всіх суспільних верств у боротьбі з кривавим наїзником.

3. За українським народом 26 років боротьби з російсько-більшевицьким окупантом. На тому героїчному шляху він поніс велетенські жертви в полях, а зокрема в керівних національно-політичних кадрах. Загибли з рук ворога вожді народу, люди науки, письменники і поети, загинули або пропали безвісти сотки тисяч найбільш найбільш національно свідомих земляків, померли голодовою смертю мільйони селян, робітників, інтелігенції. Великий рахунок втрат їде свого вирівнання.

4. Зокрема завзялися московсько-більшевицькі окупанти терором знищити населення західних областей України. Не маючи змоги зобратися зі своїми отруйними ідеями до народних мас, вони наслали соти тисячі своїх агентів, що методом найбільш кривавого терору почали навертати земляків на свою більшевицьку віру. Та населення західних областей України не зламалося, а чудово показує своє національну й політичну зрілість в керівному змаганні, хоч і платить велетенські жертви, все непереможно тримає до мети.

5. З українських політичних партій, що раніше діяли на українських землях, не залишилася на полі бою жодна: вони або емігрували, або припинили свою діяльність, або влучилися в один революційний фронт, що єдиний, консолідований, веде народ до перемоги.

/З Деклярації Проводу ОУН на Рідних Землях після закінчення другої світової війни в Європі в виданій у травні 1945 р./.

О.П.

БОЛЬШЕВИДЬКА ОБЛЮДА І СМАТА

Большевики всіма силами намагаються переконати весь світ, що вони змінили свою політику щодо церкви й релігії. Всю світ знав, що до війни Совети вели активну боротьбу проти церкви і релігії, намагаючись цілком ліквідувати її. Бо церква для них була нестерпна, особливо в Україні, як установа, що має мету цілком протилежну завданням безбожницького большевизму.

Впродовж віків церква впливала на всі сторони життя народу: державне життя, громадське, моральне і культурно-освітнє. Церква була чинником, що пов'язувала Україну з культурним світом. Вона зберігала вільнолюбні традиції нашого народу, його боротьбу за свою волю і свободу.

Та так було лише до катастрофального 1654 р. Після тяжких російсько-українських війн українська церква була підпорядкована московському державному церковному урядові, і це мало для нашого народу згубні наслідки. Московський уряд зробив нашу церкву одним із засобів своєї імперіалістичної і обмосковлювальної політики, одною з основ московського самодержавства. І церква в Україні стала ворогом до національних амбіцій і прагнень нашого народу.

Большевики, прийшовши до влади, зразу опішили ролю церкви, як чинника ворожого їм. Для боротьби з нею вони розробили цілу систему заходів. Почали з декрета відокремлення церкви, від держави і школи, позбавивши тим церкву будь-якої підтримки чи навіть толерантності з боку держави і поставивши церкву в умови повної безправності. Виходившись перебудувати все життя на "комуністичних" засадах, большевики наразилися на великий спротив нашого народу, що впродовж століть виховувався на традиційних християнських засадах. Борючись з цим спротивом, Совети знищили всі церковно-освітні установи, заборонили церковну пресу і викладання релігії - не тільки в школі і церкві, але навіть і в родині. Бо треба ж було не допустити до молодих поколінь впливу християнських ідей: заарештовано найбільш активних і визначних духовників; частину з них розстріляно, частину заслано. Позбавлено громадянських прав не тільки духовенство і членів його родини, але навіть всіх тих, хто хоч якось був зв'язаний з церквою, - то побожних парохіян виключно. Всіх цих людей оподатковано найвищим податком, як нетрудовий елемент, і позбавлено права на працю.

Дуже широко поставлена була агітаційна пропаганда, закладено скрізь гуртки безбожників, колосальними тиражами виходила антирелігійна література, хвилею розходилася по Україні безбожницькі ленції, антицерковні інстрації, показощі суди над духовенством і вірними... А далі підприємство закриття храмів, закриття їх, чи пристосування під різні заклади - це склепів і кінотеатрів виключно. Психічно і фізично тероризувати духовенство і вірних катівськими засобами НКВД. Зганяли людей на загальні збори даного села чи району і вимагали єдиногласного вирішення про закриття церков. А хто противився чи навіть утилявся, - його запересували. Правда пізніше закривали церкви і без таких "єдиногласних ухвал": просто мовляв, ради інтересів "державного будівництва"...

Та мабуть найгострішим засобом большевиків в їх боротьбі проти релігії було штучне створення заклоту в середині самої церкви - шляхом організації багатьох церковних угруповань. НКВД провокаційними засобами створювало гарячу ворожнечу між цими угрупованнями, які ганьбили одне одного і тим снеславлювали і знесилювали церкву. НКВД і підпорядкований йому союз безбожників виявили себе великими майстрами широчиня ганьбних

вигадок про церкву і духовенство, підтримування назовні то одного то другого угруповання репресій проти всіх, хто не давався на цю провокацію. Це справді розхитувало самі основи церкви, підірвало її авторитет, дискредитувало перед вірними, деморалізувало духовенство, руками якого частенько це все і робилося.

Люди стали боятися ходити до церкви, ховали свою віру в дулі, добре поставлена система доносів і взаїмного шпигунства майже виключала можливість брати участь в церковному житті навіть таємно. Упосліджене і безправне духівництво або зринуло з стону та переходило на службу до большевиків, - частенько на становище антирелігійних пропагандистів, або підпадало страшним репресіям.

Большевики торжествували перемогу: церква ніби зліквідована і викорінена... Та виявилось не те... Року 1937 було переведено всенародній перепис - звичайно в умовах загального політичного терору. Тав тому переписі допущено було одне небезпечне питання: чи віриш в Бога. Переможці певні були, що відповідь буде стопрцентова - негативна. Та несподівано наслідки виявились ражучі: звиде 60 процент дорослого населення виявило себе віруючим. Довелось російському урядові оголосити цей перепис "шкідництвом", провідників перепису тяжко покарати, матеріали перепису скасувати і призначений новий перепис в 1939 році вже без того небезпечного питання.

Як відомо, ще в жовтні 1921 року в Україні фактично відродилася українська Автокефальна Православна Церква на чолі з славнозвучим і повні незабутнім великим діячем нашим і святителем митрополитом Василем Липківським. Впродовж приблизно десятиліття благодать віри христової просвідала душі народу нашого з лона цієї церкви. Мільони українського народу - селяне, робітники й інтелігенція - прийшли в цю церкву як вірні сини і доньки до рідної матері. Не лише рідна українська мова на Богослужбах і проповідях, не лише відновлені в цій церкві старовинні українські звичаї і обряди приваблювали людей до неї, але особливо те, що ця церква всіми силами намагалася зберегти національну душу і національну гідність нашого побожного народу, виховуючи його в душі наших одвічних християнсько-моральних і національних чеснот.

Зрозуміло, що саме на цю церкву впали найстрашніші удари большевиків. Майже всі єпископи нашої церкви були розстріляні чи заслані на каторги. Те саме зроблено з священниками, церковними працівниками і багатьома вірними. З кількох десятків тисяч церков на Україні лишилось перед останньою війною тільки біля треста. Та і ті були віддані в руки московського духовенства. Нашу церкву було зліквідовано.

Проте не пощастило большевикам побороти християнство серед нашого народу. Не стало храмів, переслідували тих, хто мав ікони, позбавили змоги хрестити дітей, сповідатися і причащатися, хоронити за церковним обрядом, - але народ наш, за прикладом старовинних християн з часів гоніння на християнство в перші віки існування, - молився в потаємних місцях, в лісі без священників... Прекрасні традиції народу нашого, що удухотворяли красою його життя, що виховували його в любові до всього рідного, в пошані до батьків і старших, в свідомості обов'язків перед батьківщиною, в зберіганні чести, лицарства і найкращих вистав людської душі - ці традиції, нерозривно пов'язані з християнським світоглядом нашого народу, продовжували жити в його душі, не зважаючи на всю боротьбу большевизму проти них.

...квну, забороchteni божицями, котре в силг були збооронити до
дови святкувати Різдо і Свят-Велі, Водохресту і Стргтєння, Величчє
і Зелєні Свєта. Бєльшєвїкї вїмарали виконувати свєжє свєт - бєзбожнї-
цькїх, і народ прїмїшєний був їх святкувати, та з тїм бїльшїм замїлв-
ваннєм додержав вїд свєтїх, вїкїми встєновлєних свєт. І немало нашїх
лодєй зазнали страшенї карї, тїх їм і нешодськї смертї за непахїтнє
вїзнаннє свєсї традицїєвськї вєрї.

Перєд вїйноу бєльшєвїкї декларували, що на Українї з рєлїгїє
покинуєно, до "рєлїгїє - опїєм для народу" - вкурєно і розвїєно.
Та то була черговє облудє і оманє. Іє тїлєкї Україна була очїдєна
вїд бєльшєвїцькї влатї, з бєвєж по всєх мїстєх вєдєла лодї заходї-
лєся морїєвати крємї, оцїєнцїєвувати вкрєвнє вїтїє. Вєчкє було цє
рєшїтї нє рїшїєнє, та тїм зєвєрїтїє брєвєсь цє дїєла лодї, тїє сошодшє
було перєлєдє над усїмї перєлєдємї. Ії, рєчє нїхєвали бєльшєвїкї рє-
лїгїє в дїєтєх нашєго народу. Вона жївє й жїтїє, покї жївє наш народ,
хрїстїєвїн в дїєтї, в нєбутї, в усїх свєтїх дїєлах.

Оє у цїй невмїручєстї хрїстїєвськєго свїтоглїєдї і рєлїгїєнєстї
нашєго народу і трєба шунати прїчїнї отїх нїбтє "змїн" у полїтїєцї
бєльшєвїкїв цєдє цєрквї, цє про нїх вонї крїчєть на всє свїт. Пє-
стєвїєвшї всє на службє червєному імпрєдїєлїєзмє та зрєзумїєвї дєкєнєч-
нє потрєбу змєкшїтї нєпрїхїлїєнєстї цє сєбє народї з будьєкїх прїводїв,
бєльшєвїкї нїнї оголєсїлї, цє вонї нїбтє перєстєцї бєрєтїє прєтї
цєрквї. Цє - нєвє черговє бєльшєвїцькє облудє і оманє. Оє кїлькє фє-
тїв, цє досїтє окрєво хрєктерїєзують цє бєльшєвїцькє нїбї тє "новє
цєркєвнє полїтїєкє.

Лєдєонськї "Бєлєтєнє Правослєвнї Цєрквї" подєє вїсткє з цє бєль-
шєвїцькї вїдєвїє, з вїєкї мї бєлєтє, хтє сємє керує нїнї там цєр-
кєвнїм жїтїєм. Таїєкї сєрї бєльшєвїцькї "мїтрєполїт кїєвськї і гєлїць-
кї" Івєн пїшє свєрєтє, цє у всїй їєгє дїєлєнєстї їєму "дєнємєгєєтє
рєдї рєбєцїх дєпутєтїєв..." Ст єбї ї вїдїлєннє цєрквї вїд дєржєвї.
Тї самї Совєтї, цє цє перєд кїлькємє рєкємї знїщєвєлї всє цєрквї, тє-
пєр рєтєлєнє дєнємєгєєтє мїтрєполїтє Івєну нєсєджувєтї "опїєм для
народї". Прї цьємї зазначєнї мїтрєполїт прїєнєєтєсь, цє вїн і їєгє
совєтськї помїчнїкї "рєєтрєують тїлькї тї парєфїї, цє їх прїєєєтє мє-
скєвськї патрїєрх"... є дїє хєхлєв дєбрє, мєвлєв, бєдє і мєскєвськє
цєрквє.

Амєрїєкєськє і зєхїлєнє-єврєпєєськє прєсє повїдємлєє прє тє, цє
мєскєвськї патрїєрх Олєкєсїє вїдїєдєв Блїзєкїє Схїд. Прєсє цїлєком слұ-
шєно зєувєжє, цє цїє подєрєжє вєлє зєвсїм нє цєлємнїцькї цїлї: вїкєнєуючї
зєвдєннє Стєлїнє, бєльшєвїцькї "патрїєрх" цємєгєєтєсь цєнтрєлїєзуєтї
пїє зєврєхнїєтє мєскєвськї цєрквї всє правослєвє. Цїкєво, цє цєє спє-
кєвєвїцькїє мєскєвськїє цєнтрєлїєзм /єдїнєлє нєдєлїємєє/, цє мєє сєтєо пє-
лїтїєчнє прїєрєдє, охєчє пєдїєрєєтє нєвїтє тї мєскєвськїє гєрєрхї, цє
дєсї пєрєбєувєлї нє ємїгрєцїї, єк єврєгї бєльшєвїєзмє. Так прєсє повї-
дємлєє, цє вїдєкїє мїтрєполїт Свєдєкїє, єкїєчє оцєлєвєєв-чєстїєнє рєсїє-
ськїх правослєвнїх парєфїї в Зєхїлєнїє Єврєпї, пєрєбєувєючї в єрїєдїєкїє
кєнєстєнїнополєєвськєго патрїєрхє, - тєпєр вїєнєєв єрїєдїєкїєтє патрїєрхє
мєскєвськєго. Ст цє знєчїєтє - "свїє дє свєгє".

" В пєрєдкєвї пєрїтїєнї, кємєсємєлєськїє і прєфєсєєнєєнїє дїєсцїплїєнї
нїнїшнєє советськєє сєдїєлєєтє прїмїшєнє вїдїєдуєтї цєрквї, цє совет-
ськїє пєтї мєлєєтєсь дє Стєлїнє і "хрїєстєолєбїєвє" червєнує арїємїє. Трєдєчє
увєєтїє сєбї бїльшє пєєкєуднєє шєхрєєєтєє і бєлєзнїєрєєтєє. Цє нє бєвєгє бєдє:
прїєдє пєвнїє чєс, змїнїтєсь полїтїєчнєє сїтєуєцїє, і Нєкєвїє зновє оцєрє-
тєє нєкєє вїкєрїєнєєвєтїє рєлїгїє, єк єнєтєєм для народї. І пєбєєтєтєє тєдє
патрїєрх Олєкєсїє, і мїтрєполїт Івєн і кємєнїєстїєчнєє пєпїє-єблуднїєкїє в є

яму, яку большевики гавно все вирили для всякої релігії і всякої церкви.

Та моє найяскравіше виявилася справжня суть цієї суто-політичної установи, що називається у большевиків "московською православною церквою", та що насправді становить один із відділів НКВД, - виявилася в тому ганебному і нечувано злочинному акті знищення Св. Греко-Католицької Церкви в Західній Україні, що оце відбувся на наших очах. Діти єдиного народу - східні і західні українці належать до двох Христових Церков. Та ми віримо, що Господь з'єднає ці церкви, і кажемо спільну мову для такого з'єднання - самі ми, українці, без "допомоги" червоного ката Сталіна і не менше червоного московського патріарха. А те примусове "з'єднання" під багнетами НКВД, що відбулося в останній час, то це один винв большевицької політики знищення церкви.

Отже, "нова" большевицька церковна політика - це є облуда і оманя. Діраз в історії нашого народу були трагедії саме тому, що не "в один гуж тягли", що вірили в щирість сусідь своїх і ставали жертвами облуди і омани: Це й нині плачуть в Україні в кожній хаті за рідними дорогими й близькими, що загинули внаслідок большевицьких облуд і омани. Розп'ята, на Голготу зведена і знову зруйнована наша чарівна, прекрасна Батьківщина... Але через Голготу шлях до воскресіння. І воно настане тоді, коли весь народ український зрозуміє облуду і омани ворогів своїх, коли протиставить їм свою силу, чин, боротьбу - за Українську Державу, за волю Українського Народу, за віру Христову, за розвит великих творчих сил народу, за світле майбутнє.

-----oo&C!O&ooo-----

М.Радставий.

"І НЕОСМІЛИ НА ЗАОРІ НА ДНІ МОРА ПОБИЛ".

/Про повстання сталінського православ'я на ЗУР/

"Нарід в неволі, Край у руйні -
Навіть молитись ворог не дасть".

На очах усього культурного, демократичного і свободолюбного світу, того світу, який постійно заявляв і заявляє, що останню світову війну він вів в обороні свободи людини і народів, в обороні свободи політичних перемань, релігійних вірувань, в обороні свободи сумління та свобідного виконання релігійних обов'язків, стався черговий нечуваний злочин і насильство. А саме: Большевицька Москва, застосовуючи злочинний терор НКВД, "об'єднала" українську греко-католицьку церкву з Галичини з сталінською, чи пак "російською православною церквою".

На зовні, то це "об'єднання" виглядає так: з ініціативи трьох відступників від греко-кат. церкви з о. д-ром Гавриїдом Костельником на чолі, скликано у Львові "синод", який дня 8 березня ц.р. "добровільно" ухвалив "об'єднати" греко-кат. церкву в Західній Україні з московською православною церквою. Вістку про це подає світові московське радіо.

Б дійсності, то справа ця має такий вигляд, який вона мала бати тільки в дійсності, московсько-більшевицькій дійсності. Отже с у т ь цієї акції, її причинний зв'язок та пояснення приблизно такі:

Большевицька Москва дійшла до висновку, що однією з найбільших перешкод у повній большевицькій західній вітці народу в духовній і моральній площині, крім національних почувань, і національної свідомості, є греко-католицька церква. Ї вона цієї перешкодою тому, що ця церква стала в своєму історичному розвитку не тільки українською церквою. Як така є вона одним із основних чинників, які формують і кристалізують національну українську духовність та зв'язують її з західно-європейською культурою і духовністю. Тим самим основи відрізняють її від московсько-більшевицької ментальності. Тому, за всяку ціну треба большевикам цей майже одиницький пер зв'язок з західною духовністю перервати.

І большевики це формально зробили. Зробили це своїм впертим випробуваним шаблоном: терором і підступом та за допомогою відступників, яких відповідно "спрепарувало" НКВД так, щоб це "об'єднання" зі сталінським православ'ям мало назовні вигляди "ініціативи на місцях і добровільності".

Стягне в надмірному поспіху ця процедура мідто вже спрощена і "змеханізована" так, що культурний світ, який "офіційно" не большевицької України, покищо, не признає, - всеж таки заговорив. Заговорила про це не тільки Апостольська Столиця, але і закордонна преса, називаючи річ по імені, т.єв. насильством над свободою сумління мільйонів людей. Бо і справді: коли це сталіна війна, то большевицький безбожницький уряд вислав був на похорон митрополита Андрія /листопад 1944 р./ свого представника, який у своїй промові м.ін. навав покійного митрополита "першим українцем по Шевченкові". Але, вже з хвилиною закін-

чення війни, бо в квітні 1945 р. цей самий советський уряд випускає у Львові огидний пошивіль на пок. митрополита Андрея, пера якогось Володимира Росовича /очевидно агента НКВД/ п.з.: "З хрестом чи з то-жем". Представлено в цій брошурі митрополита Андрея як ворога народу, як гітлерівського агента, картериста і т.д...

Після такої підготовки ґрунту незабаром арештовано всіх єпископів греко-кат. церкви, - разом з владик з митрополитом д-ром Досипом Сліпим на чолі та вивезено їх до тюрми в Києві. В червні 1945 р. арештовано теж у Берліні апостольського адміністратора о. д-ра Петра Вергуча та трохи пізніше єпископа в Ужгороді на Закарпатті д-ра Теодора Ромжу. На дорозі в тюрму помер 78-літній станіславівський єпископ д-р Григорій Домшин, про інших досі і чути немає...

Крім цього арештовано і вивезено понад 300 священників і монахів та велику кількість українських вірних греко-кат. церкви. Є ще теж відомості про мученичу смерть серед українського світського і чернецтва греко-кат. духовенства та вірних.

Агенти НКВД терором змушують українців греко-католиків до переходу на сталінське православ'є. Тих, що спротивляються - арештують і вивозять.

В таких обставинах знайшлися з відступники від греко-кат. церкви, з о. Г. Костельников на чолі. Вони після "консультації" в НКВД створили "Ініціативну Групу" для всіх трьох епархій і вже 28. травня 1945 р. написали "прошення" до уповноваженого в справах руської православної церкви при РНК - "УРСР", - щоб дозволив прийняти греко-кат. українську церкву до "всеруської православної церкви".

В цьому "прошенні", яке є мішаниною очевидної брехні і перекручування історичних, загальновідомих фактів та чизького лакейства, вроді таких як: "маршал Сталін увійде в історію, як збирач українських земель. Тому від нас, західних українців нехай буде йому щира, сердечна подяка, бо нашого морального боргу супроти радянської влади ми ніяк не можемо сплатити"; автори договорились теж, що церква СЗС опинилась у "стані безвладдя і хаосу" та що вони "від серця" не могли надіятись на СРСР бо жахались революційного атеїзму"... Немає найменшого сумніву, що "незрівняний" Сталін відповідно їх винагородить, коли вони виконають свою "лісто" і коли матиме ще можливість це зробити, винагородить - засланням на Сибір чи розстрілом...

Цей факт сильного накиннення сталінського православ'я українцям на СЗС є подією жахливою, але ще жахливішим було б те, коли українці греко-католики прийняли б його без спротиву, коли вони не були б готові на жертви в обороні своєї віри і своєї національної церкви. На щастя так не в. Не минуло і місяця, як на деклярацію "Ініціативної Групи" про "об'єднання" з російською православною церквою, подивтованої єнкадемістами, наспіла 1. VII. 1945 р. з святоюрської гори, від вірних греко-кат. церкви українських священників мучня, і в даних обставинах, проріччя відповідь під адресою Молотова, в якій отверто говорить про проріччя з боку більшовіками цілого єпископату греко-кат. церкви в Західній Україні, протестується проти заяви відступників про об'єднання, називаючи його відступництвом від віри та домагається звільнення з тюрми єпископату з митрополитом на чолі.

Річ ясна, що більшовіки відповіли на цю мужню заяву дальшими вивозами, тортурами і розстрілами чашого духовенства і вірних.

Боротьба за нашу предківську віру триває далі. Помагає в цій червоній боротьбі наша героїчна УПА там на Рідних землях, помагає їй також наш революційний уряд УГВР. Ця боротьба схвилювала теж то глибоко

душі нашу еміграцію. По всіх її осередках відбувається масові збори, в яких ухвалюється протестаційні резолюції проти насидьного нацизування нам "сталінського православ'я" та висилається ці резолюції під адресою закордонного представництва УГВР, Апостольській Столиці та відповідних закордонних чинників.

Рівнож Єпископат Української Автокефальної Православної Церкви та її вірні теж долучують свій голос грімкого протесту. Наш революційний провід УГВР дуже пильно слідкує за ходом цієї боротьби та надає її організованих форм там на Рідних Землях і тут за кордоном та доводить про це до відома відповідних закордонних чинників. Все це свідчить про те, що він повністю здає собі справу з того, яке величезне значіння для духовости українського народу та для його визвольних змагань має дальший хід і вислід цієї боротьби. Тут справа йде про не тільки засновки української духовости, про моральне обличчя укр. нації та про її майбутнє взагалі. Боротьба за віру в Бога, за свою пречистісву церкву, за духовий зв'язок з європейським заходом є одним з найважливіших відтінків наших визвольних змагань.

Ми глибоко віримо, що та цієї боротьби вийдемо шкідливі переможно і цю віру висловлюємо словами нашого національного Генія Тараса Шевченка:

"І неситий не вимре
На дні моря поля".

oooO!OoooO!OoooO!Oooo

СВЯТИЙ АПОСТОЛ АНДРІЙ НА КИЇВСЬКИХ ГОРАХ.

Дніпру втечуть в Понтеское /Пантіїське або Чорне/ море тремі джерели, іже море словеть /називається/ Руськое, по нему же учил святий апостол Андрій, брат Петра, якоже ркоша. Андрій учящо в Синопії, пришедшу ем в Корсунь, увиди, яко із Корсуни близ устья Дніпровское, і восхоті поїти в Рим і приїде в устья Дніпровское, і оттолді поїде по Дніпру горі /вгору/ і покрикочає /і сталося, що/ приїде і стає на горах на березі. І заутра встав, рече к сущим с ним учеником: "Видите гори сия? Яко на сих горах възсіяєть благодать Божія, імаєть і город велик биті і церкви могі Бог въздвигнути". І шед на гори сия, і благослови я і постави крест і помолвися Богу, і слізе з гори сия, іде же послі же бисть Киев, і поїде по Дніпру горі.

/з Київського Літопису - "Довість
временних літ, откуда єсть пошла
Руськая Земля, кто в Києві нача
первіє княжити і откуда Руськая Земля
стала єсть". /

ПРОРОЦТВО ВЕЩИЧІ КИЄВА.

...Найдемо я Козаре, сидять на горах сих в лісіх, і ріша /сказали/ Козаре: "платіте нам дань". Сподувавше же Поляне, і вляша ох дима /від хати/ меч. І несомь Козаре ко князю своєму і ко старійшинам своїм, і ріша їм: "откуда"? Они же ріша: "в лісі на горах, над річкою Дніпрською". Они же ріша: "Что суть вляди"? Они же поже заша меч... І ріша, старци Козарьстії: "не добра дань, княже, ми ся доіскохом /здебуваємо ми/ оружьем єдиная страны, рекше саблями, сих же оружје сабодостро, рекше мечі; сі імуть імати /мають мати/ дань на нас і на інших странах. Се же обисться все...

Іное і бисть: владать бо козари /над козарами/ Русьстії князи і до інешного дне.

/ З Київського Літопису/.

---&&&C!O&&&---

М. Ол.

М А Л І Г Е Р О І .

Хто з нас не читав відомих оповідань "Малі Герої". З запертим віддихом, ми ковтали сторінку за сторінкою, забувши про все інше в світі. Щоденні сірі будні в яких ми жили, всі наші знацькі радості й терпіння, все це пропадало западалося в небуття. А перед нами в нашій уяві мов на кітльовій стріжці пливли великі постаті героїв: знаків, їхні подвиги, їхні вчинки, діла. І ми захоплювалися ними; ми в своїй знацькій уяві все те переживали, ми разом з тими маленькими відважними прокрадалися крізь ворожі застави, ми раділи їхніми успіхами, - плакали коли сповнивши своє завдання гинули від ран на руках полководця. А прочитавши останню сторінку тих прекрасних оповідань ми довго ще сиділи над закритою книжкою. Ми мріяли. Нам хотілося пережити такі самі пригоди, сповнити якийсь героїський вчинок, прислужитися батьківщині. І щойно голос батька чи матері, що закликав нас кластися спати, бо вже дуже пізно, - відривав нас від наших мрій.

Чи тільки уява та хист доброго письменника може створити такі постаті малих, хоробрих героїв. Чи в дійсному реальному житті вони не існують?

Гинули роки спокійного мирного життя, прийшла війна. Воєнна заперка хуртовиною прокотилася по наших землях. Дуже часто з наших ^{привітних} тейлях, кімнат залишилися тільки згарища. Дуже часто наші батьки, що ладним голосом відривали нас від наших молодечих мрій погинули від ворожих куль.

Народ став до боротьби за свободу, за незалежність. Наші брати захопили за зброю, щоб в рядах УПА боронити свою країну перед жорстокими найздітнішими. Під прапорами УПА опинилися всі, кому дорога батьківщина, ненависний ворог. І ось фантазія письменника що створила героїчні знацькі постаті перемінилася в дійсність. Серед бійців УПА

ві стринете молоденьких 12-14 літніх Івасів, Степанів чи Петрусків. Проворні, меткі, всім серцем віддані справі, вони пліч об пліч стоють побіч своїх старших друзів-бійців. Там де не може сповнити завдання розвідчик, чи розвідниця, там посилається малого Іваса. І він прекрасно сповняє своє завдання. У важких ситуаціях, коли ворог окруживши залізним кільцем відділ УПА, намагається його змусити, вони незаметно без підозри зі сторони ворога проходять кільце, повідомляють інші відділи про небезпеку, яка загрожує окруженому відділові і в той спосіб часто густо рятують ситуацію. Своім зорким оком вони обсервують все, а опісля приносять неопінені вістки. За опі свої вчинки вони вповні заслуговують на ім'я малих героїв. Не казкових, вигуманих фантазією письменника, але дійсних, реальних, що в ім'я і з любови до загроженої батьківщини ризкують своїм молодечим життям.

x   x   x
x   x

Були морозні дні 1945.р. Хуртовина замітала гори снігу на земляки відділу Тура. Стійкові не зважаючи на те, що були вдягнені в добрі кожухи та чоботи відібрані якомусь большевицькому відділові, померзли до кости. Нараз з віддалі крізь свист хуртовини донісся до них голос вистрілу. В тому напрямі побігло декілька хлопців. За якийсь час з'явилися вони, в товаристві дивної постаті. Це був малий, може дванадцятилітній хлопчина, вбраний в великі батьківські чоботи та окутаний в теж за великий на нього кожух. На плечах висіла в нього сітка.

Малий рішуче зажадав, щоб його завели до командира.

- "Чого ти прийшов?" - запитав командир.

- "Я хочу бути при війську", - твердо і безоб'язно відповів хлопчина. Не допомогли жадні переконування, ані намови, щоб вертався домів, що він ще замалий, щоб бути вояком і т.д. Івась вперто повторював своє: "Я теж хочу бути при війську". І лишився.

Спочатку крутився біля кухні. Пізніше почав командир вживати його для зв'язку. Він виявляв таку проворність, що остаточно став найкращим розвідником групи. В своїх великих татових чоботах та маминим кожусі: незаметний, маленький Івась ішов туди куди його посилали і вертав завжди з найдокладнішими дістками.

Його дитяча наївність розбрехала ворожих солдатів; він з ними грався, сів на коліна, доставав від них ласощі, влазив до їхніх шуб, штабів. Рівночасно обсервував все довкруги себе, запам'ятував і приносив докладні відомості, про чисельний стан ворожих частин, про їхнє озброєння, плани і заміри. Він мав вроджений талант розвідника. Туди, де жадному іншому розвідникові не вдалося дістатися, він доставався. Він зміг знаменито себе замаскувати. Раз брав він курку під паху і на запит ворожих стеж куди він іде, говорив що несе своїй титці квочку, другий раз з голубом вибухав; моляв йду до товариша відмінити за іншого голуба, третім разом зі слізами в очах випитував ворожу стежку чи не бачили вони де його матері, бо він не знає де вона ділася і т.д., і т.п.

Одним словом своєю невсипущою розвідною роботою той непомітний хлопця в татових чоботах і маминим кожусі видавав УПА у її боротьбі з наїзником неопінені прислуги.

Що з ним сталося? Може-дальше працює, а може згинув малий герой вояцькою смертю на стійці. Не знаємо....

x   x   x
x   x

Відділ Перемоги був саме у одному зі своїх численних рейдів. Після довгого цілоденного маршу відділ розтаборився на ніч в селі П. Люди стрічали їх привітно і з радістю гостили чим тільки могли. Відділ брав, що УПА їхня надія і гордість. Змучені хлопці, добра повечерявши, тільки гали спати. Село затихло. Тільки застави, що кільцем окружили село, сторожко надслухували чи не зближається ворог... Другого дня вранці відділ збирався в дальшу дорогу.

До командира Перемоги, що саме снідав, підступив несліливо гарний, чорнявий хлопець приблизно 14 літ та став його просити, щоб він прийняв його до свого відділу. Тому що такі випадки, коли малі хлопці затулювали за вояцькими пригодами покидали хату й родину, траплялися часто, командир різко відмовився. Але хлопчина не відступав і настойливо далі налягував. Такої енергійної і настойливості командир ще не стрічав. Тож врешті, хоч і не радо, згодився. Треба було в ту хвилину бачити радісний усміх та горячі очі миколки.

Миколка не був собі звичайний сільський хлопчина. Він ходив до гімназії, закінчив 4 класи, дуже багато читав. Він знав напам'ять майже цілого "Кобзаря". Крім того він був дуже вразливий і тому цілим своїм молодечим серцем відчув трагедію своєї батьківщини. Він горів любов'ю до своєї землі, він горів ненавистю до ворога. В своїх юнацьких мріях він лелівав думку про чинну боротьбу з наїздником. І ось ненадійно, його мрія сповнилася. Він став бійцем УПА.

Групе Перемоги перетинала широкі шляхи України, зводила бій з більшовіками. Разом з нею на невеличкому конику, з перевіршаним обрізком через плече їхав і миколка. Його спалене горячим сонцем України обличчя було завжди радісне та усміхнене. Він був праворуким командиром. В кожному селі група переводила політ-освідомлюючу роботу. Люди сходилися на мітинг. Слухали промовців, які говорили їм за що бореться УПА. Але найбільше вражіння робила завжди запальна промова малого миколки. Він говорив з таким запалом, вірою і завзяттям що люди плакали. А його очі горіли яким вогнем любови, коли він говорив про дорогу йому батьківщину, а долоні затискалися, наче б стискали фішку, коли він говорив про ненависного йому наїздника.

Так малий миколка став пропагандистом групи Перемоги. Він переливав свою віру в серцях других, він надхненно закликав їх до боротьби за краще майбутнє. А моє ще й тепер його очі горять, а руки затискаються на рукояті фішки, якщо не згинув цей малий герой.

Коли побачите пастушка, що підсвистуючи та вигукуючи пасе корови - не минайте його з байдужим обличчям. Це може бути один з плеяди тих малих героїв, яких видала сьогодні українська земля. Під сірим мішком до він себе прикрив охороняючись від дощу, б'ється гаряче серце повне любови до батьківщини, а рука, що держить батіжок, кожної хвилини може експіти захovanу гранату і кинути у ворожу стежу. Він напевно вмів знаменито орудувати фішкою чи обрізом...

Во живемо в такій добі жорстоких літ, коли малі юнаки вже не тільки мріють про героїські чини в теплих і привітних батьківських садибах, але стають самі учасниками-творцями героїчної епохи боротьби за волю Батьківщини. - Скільки таких безіменних Івасів, Петрусів, Микол, Павлусів-бійців УПА гиче смертю героїв на розлогих ланах українського чорнозему? Їх кров не пропаде на марно. Їх поживутідні чини творять героїчну легенду Непоборної України; засвідчують перед цілим світом, що Україна ніколи не складе зброї і не перестане боротьби за волю й державність, в ім'я якої вийшли на поле бою проти більшовицького окупанта-завдана наші найменші.

ПОВСТАНЦІ УКРАЇНИ ПАЛЯТЬ МІСТА В РЕЙДАХ НЕДАЛЕКО ПОЛЬСЬКОЇ
Г Р А Н И Ц І.

Банди націоналістичних жовнірів сходять з гір ніччю, вимушують окуп в місцевостях, що їм ще ніщать під час нападів.

Під новим заголовком Гомер Вігерт, спец. кореспондент єврейського видання "Нью-Йорк Геральд Трибун" в ч. з 18.IV.1946 р. друкує статтю, яку подаємо в українському перекладі без змін і коментарів.

Сяноку, Польща, 17. квітня. — Повстання українських націоналістів проти репатріаційної програми польського уряду кришася в галицьких околицях, що сусідують з советською границею. Українські банди спалили багато сіл та тероризують околицю швидкими нічними рейдами з лісистих схилів Карпат.

Польським військам безпеки не вдалося нічого зробити проти повстанців і такий є стан оборони цього краю, що — як кажуть — повстанці безлічно взяли до війська мужчин у військовому віці з осель українців, що хочуть лишитися в Польщі, та вимусили окуп з польських осель, які сподіються уникнути знищення.

В Сяноку є польська дивізія, але вночі 4. квітня, коли українці владили найбільш відважний рейд та спалили міста Буківсько, п'ятинадцять кілометрів на полудневий захід, командант дивізії мусів призначитися з соромом, що немає відповідних сил.

Взяли коні й худобу.

Минули два дні, заки польське військо увійшло до Буківська, а повстанці тимчасом були вже далеко в лісах. Вони лишили виразний слід, бо забрали зі собою 500 штук польських коней та майже 1 000 штук худоби. Польський відділ пішов за слідом на полудне по сніжних верхах до словацької границі.

Сили українських банд ніяк не можна означити точно. "Багато тисяч" — це була одинока відповідь, що її міг дістати від польських урядовців у Сяноку і повітовому місті Ряшеві. І хоч те військо мабуть складається головню з українців, включно з ветеранами галицьких СС-Дивізій, яку утворили німці, — є там також багато польських та німецьких ренегатів. Вони носять польські уніформи та цивільне лахміття і є озброєні крисами та гранатами.

Стоять під сумнівним проводом. Кількох молодих українських рекрутів, що втікли з банди і є в Сяноку, знають тільки, що провідник "називається "полковник", урядовці припускають, що це може бути полковник Бандера, який зник таємничо в 1943 р. Тому повстанці є відомі в околиці, як "банкерівці".

Хочуть незалежності.

"Ці банди, — говорив голова міждєкрати в Ряшеві, "твердят, що ця територія належить несправедливо до Польщі. Тероризуючи населення, старються перешкодити дальшій репатріації. Вони хочуть незалежної України — незалежної і від Росії і від Польщі".

Він згадував, що подібне повстання Польща здусила по першій світовій війні. Він сумнівався, щоб повстанці мали яку небудь закордонну піддержку і казав, що є дуже слабкі докази якогонебудь зв'язку між українцями та НСЗ /Народове Сіли Збройне/, кривавою тайною армією /польською/, що її постійний опір проти уряду є аж надто очевидний в тріскоті крисових стрілів, які чується ніччю по вулицях Варшави".

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПОЛКОВНИК ПРО УПА.

/УПС/ Під заголовком "Чехословацький полковник про УПА" помістила українська газета "Америка" в ч. 17. від 16.2.1946.р. слідуочу вістку, оперту на кореспонденціях з Європи, помічених в американських газетах: "Американським кореспондентам, які відвідували східну Словаччину, оповідав словацький полковник Яночек, що в Бескиді, між Слнком і Лупковом начисляють 20 тисяч українських повстанців з Української Повстанської Армії, яка веде з Червоною Армією".

"Вони добре одіті, озброєні в легку зброю. Зброю для цієї армії й амуницю, а навіть поживу й одіння, як також платню в американських доллярах скидають їм з літаків..."

"Яночек інформував, що ця армія є протиросійська і протипольська, але чехів і словаків любить і живе з ними в згоді..."

"...Інші інформатори розказували, що ця армія числом дужеко більша. До неї мали б належати, литовці, естонці, латиші, а також інші народи з Кавказу. Скриплюють її щодня дезертири з Червоної Армії. Її число виноситиме приблизно 80 тисяч..."

"...Полковник Яночек казав, що ця армія має за ціль створити національну соборну Україну та допомогти поневоденим народам в Європі збудувати свої держави." - Стильки читаємо в "Америці".

ЗАКОРДОННЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УГВР уповноважило Українську Пресову Службу /УПС/ заявити:

Вістка, наче б хтось невтісний скидав з літаків для УПА зброю, амуницю, поживу, одяг та платню в американських доллярах є вислана з пальця і не відповідає правді. - Джерела її треба шукати там, звідкіль поширюють по світі повідомлення, що УПА це "бандити", "німецькі вислужники" і т.п. Закордонне Представництво УГВР заявляє, що УПА є незалежною від якихнебудь зовнішніх чинників, збройною силою українського народу, яка під політичним керівництвом УГВР і тільки при повній моральній та матеріальній піддержці українських народніх має боретися за звільнення українських земель зпід большевицького наїзду та створення Української Самостійної Соборної Держави. Не є правдою також, наче б то Українська Повстанська Армія виступала проти якогонебудь з поневолених Москвою народів. Навпаки. - Так УГВР свою політичну тактику, як теж УПА боєві дії стараються стисло координувати з боротьбою інших поневолених народів, в тому і польського. Якщо вістря боротьби УПА на територіях т.зв. демократичної Польщі, отже на захід від лінії Керзона й звертається проти когонебудь, то не проти польського народу, але проти енкаведистів і озброєних банд московсько-агентурного /всесоюзного/ уряду та їхніх вислужників, зненавиджених також цілим польським народом. Цей "польський уряд" на наказ Москви стосує проти українського населення на захід від лінії Керзона терор і насилля. Тому УПА збройно захищає українське населення, яке опинилося в т.зв. "Новій Польщі", так, як захищає населення цілої України від терору і насилля московських червоних фашистів.

"ЗБРОЙНІ ЗУДАРИ НА ПОЛЬСЬКІЙ ГРАНИЦІ"

"Банди стараються увійти до Словаччини".

/УПС/ Лондонський Таймс з 29.ІV. ц.р. помістив під повищим заголовком такі вістки про події в Польщі та Чехословаччині:

"Від нашого власного кореспондента. - Прага, 28.4. ц.р. - Тут видали наступне урядове оголошення: "Кілька малих банд т.зв. Української "Бандеро"-Армії намагалися увійти на чехословацьку територію в Східній Словаччині. Відділи Чехословацької Армії та поліція відкинули тих терористів назад з границі, а їхні останки будуть знищені".

"Ця вістка потверджує, що незвичайно важка ситуація повстала на північно-східній границі Чехословаччини, де чехословацький уряд атакуються з півним усуненням влади польського уряду на широкому просторі на захід від лінії Керзона. У висліді надірвні банди білих партизан що оперують на цьому просторі, постійно стараються переходити сюди і туди чехословацьку границю. Ізза труднощів у терені, в Карпатах, дуже важко їх зупинити; справді, труднощі є такі великі, що заведено заборону виходу по означеній годині на просторі від провалу Дукля аж на південь до Румунного.

"Вістки про діяльність партизан в польській Галичині кружляли тут вже якийсь час. Наш кореспондент постановив підчас Великодня прослідити їх. Він переконався, що вістки були менше поважні, як правда. Немає вже ніяких польських пограничників здовж тієї частини границі, а власть польського уряду перестала існувати в цілій околиці невідомо як далеко."

"Місцеві вісті по чехословацькій границі подають, що "бандерівці", як зовуть партизан, почали операції на велику скалю останнього тижня березня. Що та скаля зростає, а не зменшується, можна вносити з того, що чехословацький уряд не уважає за konieczне завести згадану заборону виходу з ційної того тижня. Ту заборону введено в силу в Межиляборцях на Великдень."

"Досі майже всі бої відбувалися на польській стороні границі, але кілька зустрів було трапилося на словацькій землі, що підчас було кілька убитих та ранених по чехословацькій стороні та полонено кілька "бандерівців".

"Українська гулянка в Рясівщині"

/УПС/ Під цим заголовком поміщує варшавська газета "Дзєннік Кюдоби" ч. 101, обширну вістку про діяльність УПА.

"Під гаслом Самостійної України - пише "Дзєннік Кюдоби" - групуються шовіністичні банди, що прийняли назву Українська Повстанська Армія. Ця армія вирушила до бою... Так наприклад вночі з 5 на 6 квітня ц.р. повстанці заатакували три села в сяноцькому повіті: Нагірня, Новотанець і Буківсько.

...При цьому українські шовіністи провадять особливу пропаганду. Особливо вони "створять опінію".

В місцевості Буківсько банди найперше висадили в повітря станицю М. С. /міліції Обивательської/ будівлі, суду, громади, школи, а опісля спалили виче".

"На виче польську людність, що опиралася /а стротивлялися всі/ спробам сили. До зібраних в цей спосіб людей промовляли старшини УПА, переконуючи їх, що служать "жидо-комуні", так бандити називають Уряд Республіки Польської, що провадяться в новому більшовизмові і т.д., і т.д.

Заапелували також до приязні братніх народів, українського і польського, приязні відчуваній ними так широко полум'ям горючих польських хат".

"Населення прикордонних повітів варшавського та люблінського воєвідств стало живе під загрозою цієї "приятельської пропаганди".

Українські шовіністи гуляють, наразі безкарно. Коли врешті на ці терени, - питає "Дзеннік Людови", - вирушить військо, щоб покласти кінець злочинній сваволі?"

"Наїзд на чеську границю".

/УПС/ Заголовок короткої вістки в "Дейлі Мейль" з 29.4.1946.р., паризького видання, про УПА; що її той часопис подає за Ройтером.

"Прага, 27.4.1946.р., повідомляють урядово, що "кілька малих груп, - пише "Дейлі мейль", - знаних під назвою "бандерівці", старалися недавно перейти границю Східної Словаччини".

"Тих, що їм вдалося перейти, відкинули назад військові та поліційні відділи".

"ПАРТИЗАНСЬКІ НАПАДИ В ПОЛЬЩІ".

/УПС/ Газета "Нос Цайт" в Грацу з 12.5.1946.р., подає за "Юнатед Пресс" таку вістку:

"Зі Східної Словаччини доносять, що там видно горючі села по польській стороні. Ці села є винищені українськими нерегулярними бандами".

"Ця "Бандеро-Армія" почала між границями Словаччини і Керзон-лінією в польській Галичині партизанську війну на велику скало. Вони хочуть одержати переселення українців в тих околицях і боряться за Самостійну Україну. Авторитет польського уряду в цьому просторі зовсім не існує. Існує натомість нічия земля між "білими партизанами і регулярними польськими частинами".

"Бандера, що був правдоподібно сотником армії, zorganizував під Гітлером український партизанський рух, пізніше, коли він проклямував незалежну Україну, його інтер-нували. Від того часу борються повстанці проти когось, хто хоче окупувати їхню країну. Кореспондент довідався від одного чоловіка, який правдоподібно сам є бандерівцем, що вони не є ні фашисти, ні антисеміти, тільки виключно борються проти комунізму."

"Вони хочуть якраз тепер перешкодити полякам пересилити їх з їхньої старої батьківщини в Галичині до Советської Росії."

"ФАШИСТИ" чи "СПРАВАНІ ДЕМОКРАТИ"?

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ БОРЕТЬСЯ ПРОТИ РОСІЯН.

/УПС/ Під такими наголовками передає польський часопис "Дзеннік Волнежа 1. Дивізії Панцерної", ч. 108, без коментарів зміст допису кореспондента "Таймса". Подаємо переклад цієї статті без жодних коментарів.

"Прага, 10.5. Кореспондент "Таймса" в Празі подає дальші подробиці про положення на польсько-словацькому кордоні, звідки, згідно з польсько-російською умовою, виселяється українське населення за лінію Керзона до Советів і де сам він чув відгуки гарматних стрілів.

Відділи УПА /Української Повстанської Армії, що її опанувала націоналістична організація "Бандерівців"/ - пише кореспондент - намагаються за всяку ціну унеможливити переселовання українців зі Східної

Галичини на нові місця побуту на советській території. Це вияснює їхні напади на комунікаційні шляхи. Якщо це дійсно так, як розказують, то вони мають запевнені симпатії не тільки жертв переселованих, але й серед "русинів" у Словаччині та в Карпатській Україні, що належить тепер до советського Союзу.

Переселованих українців висилається на советсько-польській кордон, але советська влада впускає лише тих, що рishаються добровільно на поселення напр. в околиці Одесси. Інші вертаються домів і, знайшовши села чи то спалені, чи то заселені вже польськими "осадниками", - вступають в ряди бандерівців. В такій ситуації не важко зачерезвати вчинку.

КРОВАВА "ПАЦИФІКАЦІЯ"

В Лупкові, куди зайхав кореспондент, залишилося багато людей. Замі українці. Нечисленні поляки, що жили тут колись, - зникли. "З другої однак сторони - пише кореспондент - до села Паба /?/, 17 км. від границі, перед кількома днями прийшли поляки і "спацифікували" те с. спаливши українські хати. Багато свідків з інших сіл розповідають про подібні паціфікації".

Хоча бандерівці висаджують залізничні тори, до Лупкова все ж таки до якийсь час приходять кравівські чаротиси. "На думку "Дзєнніка" "кого" з Кракова - пише кореспондент - "бандерівці це фашисти, яких головною ціллю є громити комуністів і жидів". Однак інших інформатор кореспондента говорить йому, що бандерівці не є ані фашисти. ані антисеміти. Вони є справжні демократи, що уважають комунізм за єдиного ворога. Вони не відчувають жодної ненависти ані до поляків ані до росіян, ані до таких".

КОМУНІСТІВ РОЗСТРІЛЯНО, - ПОЛЯКІВ НЕ ТОРКАНО.

"^{не/} мав нагоди говорити з поляками - пише кореспондент - але в Лупкові мені оповідали, що "бандерівці" задержали поїзд, випровадили з нього 8 советських старшин і розстріляли з них чотирьох, найшовши в них партійні виказки. Чотирьох інших пустили на волю. Полякам, що їхали в поїзді, не зробили вони нічого злого. Один жид, що інформував кореспондента, не мав жодних застережень проти "бандерівців". З тієї пори, коли німці увязнали їхнього провідника Бандеру, що zorganizував УПА, "бандерівці воювали проти кожного, хто тільки окупував українські терени."

"Іхній командир, хто б це не був, є добрим воюком. Його відділи є не лише добре вишколені, але також виявляють зисципліновану поставу у відношенні до словацького і українського населення та не переводять насильних реквізицій. Зодягнені вони в мундури краски "кгакі" /військовий тереновий одяг - примітка Ред. УПС/, а на шапках носять традиційний український тризуб.

Так кінчає кореспондент "Таймса".

УКРАЇНСЬКИЙ РУХ СПЕРСТИВУ - ТРИВАЄ.

/УПС/ Ватиканське радіо повідомляє, що переважюча більшість українців-греко-католиків у Західній Україні ставить активний спротив насильному об'єднанню з російською православною церквою. Тільки 5% греко-католицьких священників підпорядкувалися російській православної ієрархії, що її накиннули насильно Советь. Дуже багато священників втекло і укривається

перед поліцією, НКВД і перед її переслідуваннями. В основному українські народні маси надалі залишилися вірні своїй релігії. Ватиканське радіо стверджує, "В Західній Україні існує ієро-католицький рух спротиву, що добре організований та вдержує контакт з аналогічними рухами в Польщі і Словаччині."

ЛЬВІВ СЬОГОДНІ.

/УПС/ Польський часопис в Парижі "Штандар Польскі" з дня 12.5.ц.р. пише: Львів сьогодні є переповнений, бо напливає туди населення із глибокої Азії. Частина цього населення перебуває і живе на площах, де варить собі теж їжу в казанах. Львів сьогодні робить вражіння якогось табору кочовиків."

- 38 -

Спектатор.

ДВОВІЙ НА СЛОВА МІА ЧЕРЧІЛІМ І СТАЛІНОМ.

Чим більше віддаємося від остаточної перемоги західних демократій і Советської Росії над державами осі, тим більше наглядно стає неприродність союзу між цими двома засадничо різними світами. Коли ще тривала війна, і їх лучила негативна мета, змагання до перемоги над Німеччиною і Японією, суперечності між цими примусовими союзниками ледви були помітні. Але, коли цю негативну мету досягнуто і на чергу прийшли конструктивні завдання: впорядкування повоеваного світу, розмежування "сфер впливів", розподіл воєнної добычі і т.п., перед союзниками на весь зріст прийшли розходження: економічні, політичні, ідеологічні.

Спочатку це й після закінчення війни ці союзники з konieczності - намагалися приховати свої розходження у повні дипломатичних обрах та заперечень, що всі хотять мира... Та уже скоро виявилось, що розходження між англо-американськими демократіями і "найдемократичнішим" Советським Союзом не є другорядні які можна б розв'язати з говоренням, але, що тут стоять проти себе два виключаючи себе світи: дійсної демократії та найбільш жорсткої в історії подства тиранії. Розумчливі зусилля західних демократій дійти якось до порозуміння з уосібленням цієї тиранії Советською Росією, хочби за допомогою Організації З'єднаних Націй виявили тільки, що ці два світи ділить непрохідна пропасть та що на довшу мету вони не можуть існувати...

Цієї пропасти обидві сторони тепер вже навіть і не намагаються приховати та чимраз більше наглядно приротовляють своїх громадян до думки, що остаточно розправа між обома неприродними союзниками неминуча.

Що й сказати! - Не ідеологічні розходження, не цивілізаційні різниці і протилежні моральні системи /хоч і вони грають велику роль/ рішають тут, що між цими двома світами існує непрохідне провалля. Рішає тут у першу чергу боротьба за джерела сировини, за ринки збуту, за нафтові поля... Про це ніколи не треба забувати при оцінці міжнародної політичної ситуації!

Чк йості, то ці противенства проявляються на зверх покищо тільки у словах і заявах міністрів, на конференціях і нарадах ООН та її комітетах і ретах, у пресі, в промовах політиків і державних мужів і т.п.

Та це можна сказати тільки про західну демократію. Зате "батько" Сталін уже тепер оперує доконаними фактами /спроба викрасти тайну продукції атомової бомби в Канаді, грабунок промислових споруд у Манчжурії, нова окупація Ірану та рухи советських військ у напрямі Іраку і Туреччини, замість відкликання цих військ згідно зі зобов'язаннями і т.п./.

Найярише показав себе словний двобій демократії з СССР у промові Черчіля з одного боку та у відповідь на неї Сталіна з другого.

Головні думки промови Черчіля такі:

Без братнього зв'язку народів, що говорять англійською мовою, не можливо ні оберігтись від війни, ні закріпити світову організацію. Цей братній зв'язок зумовлює не тільки заріст дружби між ЗДП Америки й Великою Британією, але також чироз тіснішу співпрацю між двома державами, вивчення можливих небезпек, введення однотипних зброї і навчальних військових допоміжників та обмін старшинами і слухачами військових шкіл. Такий спеціальний зв'язок між ЗДП та британською сім'єю народів не тільки, що не суперечить вірності світовій організації /ООН/, але навпаки, - цей зв'язок, можливо, є одиноким засобом, яким світова організація зможе розвинути повну силу і значіння.

Ніхто не може сказати, що зробить Советська Росія і Комуністичний Інтернаціонал у найближчому майбутньому. Можна мати зрозуміння для того, що Росія відчуває потребу забезпечити свої західні кордони на всі часи від можливого німецького нападу. Треба вітати Росю, коли вона тепер займає належне їй місце між передовими націями світу. Але від Штетина до Трієсту повисла залізна занавіса над європейським континентом. Варшава, Берлін, Прага, Відень, Будапешт, Білгород, Бухарешт і Софія - всі ці славні столиці опинилися у советській сфері. Все вони є не тільки під російським впливом, але і під сильною та все зростаючою контролею Москви. Польський уряд, опанований російськими впливами, підштовхується до везичезних і неоправданих домагань супроти Німеччини. Всюди в західно-європейських державах піднесено комуністичні партії до панівного значіння і повноти влади, хоч вони перед тим були дуже малі, і цей їхній вплив не стоїть у ніякому відношенні до числа їхніх членів. Майже всюди панують поліційні уряди, і ніде, за винятком Чехословаччини, не має там правдивої демократії.

Росіяни в Берліні і в російській окупаційній зоні Німеччини пробують розбудувати ніби комуністичну партію. Коли советський уряд однимим чином пробував би російську окупаційну зону зробити комуністичною, то це довело б до нових поважних ускладнень у британській і американській зонах. Туреччина і Персія глибоко занепокоєні по причині спрямованих на них російських претенсій /домагань/. За винятком британської сім'ї народів та ЗДП Америки, де комунізм ще у дитячому віці, комуністичні партії або п'яті колони стають усе сильнішим визовом і загрозою для християнської цивілізації.

Все це понурі факти, але Черчіль наїде далі, що він не вірить, що Росія хоче війни. Коли західні демократії спільно і послідовно визнаватимуть Хартію З'єднаних Націй, тоді їхній вплив для дальшого розвитку засад Хартії буде величезний, і ніхто не матиме відраги їм стати в поперек шляху. Ніколи перед тим не було такої війни, яку так легко можна було б оминати, як ця остання війна, коли б своєчасною акцією було б їй протидіяно. Це ніколи не повинно повторитись. Але ту ціль можна буде досягнути щойно тоді, коли вже тепер у 1946 р., дійде до доброго порозуміння з Росією під найвищим авторитетом З'єднаних Націй, і коли на сторожі

цього доброго порозуміння стане світова організація, за якою стоятиме вся сила того світу, що говорить англійською мовою.

Майбутній мир і майбутня безпека залежить від братнього британського і американського народів - закінчив свою промову Черчіль.

Миненого виступу, в якому Черчіль не залишив ніякого сумніву що до того, звідкіль грозить третя світова війна, "всесезний батько" Сталін не міг промовчати, і він після більше ніж тижневої підготовки відіслав, запросивши на інтерв'ю одного з надворних кремлівських писак і з московської "Правди".

Зміст відповіді Сталіна на промову Черчіля такий: Черчіль стоїть тепер на позиціях підбехтувачів до війни. Та містер Черчіль не сам; він має приятелів не тільки в Англії, але і в ЗДП Америки. Треба ствердити, що Черчіль і його приятелі під цим оглядом дуже нагадують Гітлера і його приятелів. Гітлер почав розпутувати війну від проголошення расової теорії, заявляючи, що тільки ті, які по німецькому говорять, є цю расовартистичною нацією. Черчіль теж починає роздування війни від расової теорії, коли він каже, що повновартісна нація є тільки ті, що говорять англійською мовою, і вони покликані для того, щоб рішати про долю всього світу і тільки вони мають панувати над іншими націями світу.

Черчіль і його приятелі в Англії та в ЗДПА до світу поставили тим націям, що не говорять по англійському, свого роду ультимат: визнайте наше панування добровільно, а якщо ні то війна неминуча. Але нації впродовж 5-ти років проливали кров за волю і незалежність своїх країв, а не за те, щоб на місце панування Гітлера прийшло панування Черчіля.

Трагедія Черчіля є в тому, що він як расовий торі/консерватист-реакціонер/ цих простих і наглядних правд не розуміє. Нема сумніву, що настанова Черчіля, є настановою на війну, є закликом до війни проти Советського Союзу. Але, щоб збаламутити читачів, Черчіль пропонує продовжити советсько-британський договір на 50 років. Чисно, що пропозиція такого договору Черчіль вважає куснем паперу без значіння. Воно йому потрібне хіба на те, щоб за ним скрити своє вороже до Советів наставлення. Тому не можна теж поважно брати фальшивих заяв приятелів Черчіля в Англії про продовження советсько-британського договору приятелі на 50 років.

Черчіль ображує безстыдно, безтурботно і грубо Советський Союз та сусідні держави, коли він каже, що Варшава, Берлін, Прага, Відень, Будапешт, Букарешт і Софія та все населення довкола цих міст не є тільки в советській сфері впливів, але і під постійно ростучою контролею Москви.

Поперше: це є повна нісенітниця говорити про виключну контролею Советського Союзу в Відні і в Берліні, де є советні контрольні ради складені з представників чотирьох держав, і де Сов. Союз має тільки чверту частину голосів. Може бути, що деякі люди, не можуть не ображатися, але повинна бути якась міра в цьому.

Подруге: німці могли перевести інвазію на територію Сов. Союзу через Польщу, Фінляндію, Румунію, Болгарію і Мадярщину тому, що тоді в цих краях існували ворожі до Сов. Союзу уряди. Отже, чи є в тому щось дивне, що Сов. Союз, щоб забезпечитись на майбутнє, бажає аби в цих краях існували уряди, які були б лояльні супроти Сов. Союзу?

Як можна, не будучи божевільним, всі мирні зусилля Сов. Союзу вважати імперіалістичними тенденціями?

Черчіль хоче розсіяти роздор між ССРСР і Польщею. Був час, що Польща була ворожа супроти ССРСР. Це дало Черчілеві та йому подібним загоду Польщу прибирати в руки та під видом оборони вигравати проти ССРСР. Ті часи минули. Сьогодні між Польщею і ССРСР панує дружба. Черчіль грає

фальшивими мартами. Як відомо, Польща одержала німецькі території на основі постанов Берлінської конференції. СРСР домагався Польщі поперез, бо вважав їх справедливими. Та за цим на берлінській конференції голосували не тільки представники СРСР, але і Англії і Америки.

Черчіль далі говорить, що комуністичні партії в державах східної Європи були незначні, але тепер сильно зросли, що вони всюди намагаються здобути тоталітарну контролу, що всюди в цих країнах, крім Чехословаччини, існують поліційні уряди і що там немає дійсної демократії.

Як відомо, державою в Англії керує тепер одна партія лейбористів, при чому опозиційні партії ограблені з права брати участь у правлінні Англією. Це Черчіль називає правдивим демократизмом. В Польщі, Румунії, Югославії, Болгарії і Італії править блок багатьох партій, при чому опозиція, коли вона існуюча, має право участі у правлінні. І це зирає п. Черчіль тоталітаризмом, тиранією і поліційним режимом. І Черчіль не знає собі справді з того, як смішним він себе робить своїми жармарково-крикливими промовами про тоталітаризм, тиранію, і поліційний режим.

Черчіль хотів би, щоб у Польщі зринули Осаяк-вський і Андере, в Югославії Михайлович і Павлович, в Румунії - князь Стірбей і Федеску, в Італії й Австрії - який небудь король з габсбурського дому. Черчіль хоче нас впевнити, що ці люди з фашистського світанка можуть здійснювати "справжній демократизм".

Але Черчіль не є далекий від правди, коли він говорить про зріст впливу комуністичних партій у східній Європі. Та тут треба зауважити, що вплив комуністичних партій зріс не тільки в східній Європі, але й у всіх цих краях, де раніше пахував фашизм. Вплив комуністичний зріс тому, що вони виявили себе найзавзятішими противниками і борцями в боротьбі з гітлеризмом і фашизмом. Черчіль ласкаво доплицує часом у своїх промовах "простих людей" по плечах, наче берін та виставляє себе їхнім приятелем. Але ці люди не так вже простодушні. Вони "пробиті люди" мають свої погляди, свою політику і знають, як боронити своїх інтересів. Мільйони цих "простих людей" боролися проти фашизму, віддали свої голови не на Черчіля і його партію, але на партію Праці, і вони дійшли до висновку, що комуністи повидсто заслужують на довіря народу. І таким чином зріс комунізм в Європі.

Свого часу Черчілеві не подобалося повстання совєтського народу в Росії після першої світової війни. Тоді він теж піднісв адміралів і організував похід "14 держав" проти Росії та хотів повернути історію назад. Але історія була сильніша. Від Черчілевої інтервенції, і донкіхотська поведінка Черчіля довела його тоді до певної невдачі.

Не знаю, чи вдасться Черчілеві та його приятелям після другої світової війни zorganizувати новий похід на східну Європу, але коли б йому це вдалося, що мало правдоподібно, бо мільйони простих людей стоять на сторожі миру, то з певністю можна сказати, що вони так само будуть розбиті, як раніше були розбиті, перед 26 роками, - закінчив своє інтево Сталін.

З приводу промови Черчіля та у звязку з її формою і змістом та з обставинами, в яких вона була виглошена можна сказати ось що:

Цей словний двобій Черчіля і Сталіна досі найяскравіше відображує діаметральні розходження двох протилежних світів та непрохідну пропасть між ними. Після них були вже і ще будуть спроби злагіднити гостроту контурів та протилежностей, але це суті речі не змінить.

Промову вівголосив Черчілль в БДП Америки, в присутності президента Трумена; який спеціально приїхав понад 1 000 км., щоб бути присутнім на зібранні в університеті у Фултон, на якому Черчілль промовляв. Це має, рідко, своє значіння. Черчілль застерігався, що говорить як "приватна людина" і висловлює тільки свої погляди. Як "приватна людина" він так само і без неоговорень назвати рід по імені, а саме: большевизм та комунізм та його державна форма - СССР не зрелися здійснення світової революції та послідовно прямують до опанування всього світу.

Саме в Америці треба було "людині з вулиці" відкрити очі на цю небезпеку, і тому Черчілль якраз там вівголосив свою промову. І не тільки "людині з вулиці". Багато з американських політиків потапає ще в найвірнійшій вірі, що "большевики змінилися", що з ними все ж таки можна домовитись...

Черчілль поставив справу руба і здемаскував майстерну большевицьку гру та відкрив очі на тендітну роботу "пятої колоди", у світі кероваку з Москви, яка особливо загніздилась у значній частині продажної преси і публіцистики, зокрема в Америці.

Хоч Черчілль є представником великодержавних інтересів британської імперії то одночасно є він теж речником дійсної демократії, спертої на свободі думки і свободі вислову політичних переконань та політичного діяння. Впливає вона з західної духовости та з цивілізації, спертої на християнській етичній основі.

Проте ніде правди діти: Черчілль немало причинився до того, що СССР большевизм розрісся саме до таких потворних і загрозливих розмірів. Але це інша вже справа, яку не місце і не час, тут розглядати. Тільки треба ствердити факт, що на заході дійшли вже до висновку, що про большевицьку загрозу треба говорити стверто і таким чином приготувати громадську думку до неминучої розправи.

Тому не треба дивуватись, що у відповіді Сталіна на промову Черчілля стільки злоби, скільки гитаниї і крутійства. Здемаскований "батько народів" втратив панування над нервами і наговорив багато злишнього та примитивно-демагогічного. Видно вже старіється "батько".

Його напр. хотів він переконати твердженням, що Черчілль проповідує расову теорію, що в кряях під советською сферою впливів не має тиранії, немає поліційних режимів, немає диктатури комуністичних партій, а найчистіша демократія, зате мовляв в Англії є диктатура однієї партії і т.д. В це не повірять навіть "найщасливіші в світі" громадяни "необ'язної советської країни", бо з них багато мільонів як советські воєнки мали нагоду бачити на заході "буржуазне пекло" та порівняти його з советським "раєм".

Гітлер теж не раз називав Черчілла божевільним, а як скінчив - відомо.

- Цей словний двобій Черчілль-Сталін є наглядним висловом усвідомлення того, що демократія і большевизм на довшу мету не можуть існувати біля себе і що рішальний зудар між ними неминучий. Але процес того усвідомлення ще не закінчений. Остаточна перемога демократії над москвитсько-большевицькою тиранією можлива буде щойно тоді, коли демократія, прилучивши до здійснення своїх матеріяльних цілей, зуміє їх теж погодити з етично-моральними вартостями. Це доведе її до висновку, що в цьому майбутньому зударі співрішальну роль відіграють сили, які вже від довгого часу ведуть нерівну боротьбу з большевицьким Молохом, а саме: молоді нації середньої і східної Європи, серед яких український народ зі своєю власною спадщиною УПА займає передове місце. Є багато даних до твердження, що цим разом західні демократії не повторять помилок з 1917-20 рр. і не відступять у східну Європу з концепцією відбудови "єдиної невідімої" за допомогою нових Денкінін, Колчанів і Вретенів... Щоб це не сталося, то в європейській мирі залежить це теж і від ролі, яку відіграє українська еміграція.